

PARODOS IR RENGINIAI

Liepa – rugpjūtis – rugsėjis

■ **Lietuvos nacionalinio muziejaus Naujajame arsenale** trečiąjį ketvirtį buvo tęsiamas Pilietinio tautinio ugdymo programos projekto „Lietuvos nacionalinis muziejus – besimokančiai visuomenei“ vykdymas.

► Muziejuje ir jo filialuose per 2008 m. sausio–rugsėjo mėn. surengta 1112 edukacinių renginių, kuriuose apsilankė 22 014 mokinių iš Lietuvos mokyklų. Visi renginiai vyko nemokamai. Aktyviausi buvo Vilniaus miesto mokiniai iš M. Mažvydo, Pilaitės, M. Daukšos, Baltupių, S. Stanevičiaus, Gerosios Vilties, Mindaugo, Senvagės, Šv. Kristoforo, Juzefo Ignacijaus Kraševskio, Gerosios Vilties, Tuskulėnų, V. Sirokomlės, Viršuliškių, Ryto, J. Basanavičiaus, Naujininkų, Senvagės, Fabijoniškių, A. Kulviečio vidurinių, E. Pliaterytės, P. Vileišio, B. Radvilaitės pagrindinių bei Genio, Filaretų, Pr. Mašioto, Šviesos, V. Nemunėlio, Volungės, Vyturio pradinė mokyklų. Mūsų muziejaus edukacines programas pamėgo ir kitų šalies miestų bei rajonų mokiniai, nors jiems atvykti yra sudėtingiau.

► Rugsėjo 17 d. vyko seminaras Lietuvos mokyklų mokytojams tema „Pilietinio-tautinio ugdymo integravimas į mokomuosius dalykus“. Dalyvavo 42 mokytojai iš 19 rajonų bei 3 miestų.

► Rugsėjo 24–25 d. vyko konferencija–mokymai Lietuvos mokyklų mokiniams ir mokytojams „Tradicinės kultūros reikšmė šiuolaikiniame gyvenime“. Pristatyta naujas edukacinis muziejaus projektas „Atidaryk močiutės kraitinę skryniją“.

► **Senajame arsenale** rugpjūčio 22 d. pristatyta ilgametės kolegės, politinės kalinės sesers Jonės Sofijos Budrytės LSSC prisiminimų knyga „Mano kryžiaus kelio atkarpa“.

► **Signatarų namuose** liepos 10 d. vyko rašytojos, Kovo 11-osios signatarės Vidmantės Jasukaitytės jubiliejinis kūrybos vakaras.

► Rugpjūčio 28 d. pristatyta knyga „Vertybės ir politika“. Sudarytoja dr. Laima Andrikiėnė. Dalyvavo Lietuvos katalikų mokslo akademijos pirmininkas dr. Paulius Subačius, savaitraščio „Atgimimas“ redaktorė Inga Makaraitytė.

► Rugsėjo 18 d. vyko 1918 m. Vasario 16-osios akto signatarų kunigo Alfonso Petruilio 135-ųjų ir Jokūbo Šerno 120-ųjų gimimo metų paminėjimas. Jame dalyvavo prof. Jonas Aničas, Vasario 16-osios klubo garbės pirmininkas kunigas Tomas Šernas, vicepirmininkas Kęstutis Petrulis, Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugijos vicepirmininkas Donatas Balčiauskas.

► Rugsėjo 25 d. pristatyta Arvydo Anušausko ir Gražinos Sviderskytės knyga „XX amžiaus slaptieji archyvai“. Dalyvavo dr. A. Anušauskas, G. Sviderskytė, prof. dr. Š. Liekis.

► Per trečiąjį š. m. ketvirtį Lietuvos nacionalinis muziejus parengė ir eksponavo Lietuvoje ir už jos ribų šias kilnojamąsias parodas: Vilniaus fotografijos paroda Miunsteryje (Vokietija); Vilniaus fotografijų paroda Dubline (Airija); Perlojos respublikos 90-mečiui; Miestelių istorija: Salakas.

■ **Lietuvos dailės muziejaus** padalinyje **Vilniaus paveiklų galerijoje** liepos 9 d. vyko atminties vakaras „Metai be Onos Narbutienės“. Renginyje dalyvavo gausus būrys muzikologės, pedagogės, publicistės, daugelio kultūros idėjų autorės ir įgyvendintojos kolegų, bičiulių, artimųjų. Vakaro metu dainavo kamerinis choras „Aidija“ (vad. Romualdas Gražinis), grojo Rūtos ir Zbignevo Ibelhauptų fortepijoninis duetas, Valstybinis Vilniaus kvartetas. Vakarą vedė O. Narbutienės mokinė ir kolegė muzikologė Vytautė Markeliūnienė.

► Muziejaus padalinyje **Taikomosios dailės muziejuje** liepos 2 d. žymus lietuvių kolekcininkas Edmundas Armoška dovanojo atkuriamiems Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmams itin vertingą ir retą italų Renesanso meistrų kūrinių – XVI a. vidurio marmuro skulptūrą, vaizduojančią Genujos valdovą Andrea Doria. Nuo liepos 6 d. ši vertybė eksponuojama muziejuje veikiančioje ilgalaikėje ekspozicijoje „Atkuriamiems Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmams įsigytos ir dovanotos vertybės“. Valdovų rūmams dovanota skulptūra – tai viena sumaniausių XVI a. italų valstybininkų bei garsiausių karvedžių, Auksinės vilnos ordino kavaliery, Šventosios Romos imperijos admirolą, garsų Renesanso mecenatą, faktišką Genujos valdovą, Melfio kunigaikštį Andrea Doria (1466–1560) vaizduojantis marmuro biustas su kolona. Ši įspūdinga italų Renesanso skulptūra sukūrė nežinomas Šiaurės Italijos menininkas XVI a. viduryje. Kolekcininkas E. Armoška skulptūrą įsigijo 2007 m. už daugiau nei 200 tūkst. litų.

► Liepos 6 d., minint Lietuvos Valstybės (Mindaugo karūnavimo) dieną, visuomenei pristatyta trečiąjį ir paskutinį kartą atnaujinta ir išplėsta ilgalaikė ekspozicija „Atkuriamiems Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmams įsigytos ir dovanotos vertybės“. Šioje ekspozicijoje mėnesį laiko buvo eksponuojama ir unikali XVI a. sidabro taurė, siejama su kunigaikščiais Sapiegomis, kurią Lietuvai dovanojo „lki“ prekybos tinko įkūrėjai, mecenatai broliai Nicolas, George'as ir Oliver'is Ortizai. Apie 1560 m., kaip manoma, Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje arba Vengrijoje sukurtą ir žymaus Lietuvos kanclerio Leono Sapiegos broliui Grigaliui priskiriama paaukuota sidabro taurė, kaip unikali liuanistinė relikvija š. m. birželio 12 d. brolių Ortizų buvo įteikta Lietuvos Respublikos Prezidentui Valdui Adamkui. Mecenatai pageidavo, kad ši dovana ateityje būtų eksponuojama atkurtuose Valdovų rūmuose. Vasarą Prezidento kanceliarija mėnesio laikotarpiui taurę perdavė saugoti ir eksponuoti Lietuvos dailės muziejui. Planuojama, kad ši taurė ateityje bus rodoma atkurtuose Valdovų rūmuose.

■ Muziejaus padalinyje **Radvilų rūmuose** liepos 3 d. atidaryta žymaus Lietuvos kolekcininko Edmundo Armoškos dailės kolekcijos paroda „Lietuvos dailės atodangos XVI–XXI amžiai“ (veikė iki rugpjūčio 31 d.). Parodą rėmė LR kultūros rėmimo fondas. Čia buvo eksponuojami 232 dailės kūriniai. Tai vos trečdalis visos E. Armoškos kolekcijos. Vertingiausia joje – XIX–XX a. tapyba. Parodos surengimo ir jos katalogo išleidimo darbus koordinavo LDM direktoriaus pavaduotoja mokslui dailėtyrininkė Laima Bielopetravičienė, parodą kuravo, katalogą sudarė, tekstus parengė dr. Nijolė Tumėnienė.

► Rugsėjo 16 d. atidaryta Honoratos Razmienės ir Irenos Vabalienės tekstilės kūrinių paroda „Lino sutartinės“ (veikė iki spalio 26 d.). Parodos kuratorė, menotyrininkė Ramutė Rachlevičiūtė. Šioje tekstilės parodoje eksponuota daugiau kaip 60 darbų. Jie surinkti iš LDM, Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės, Panevėžio kraštotyros muziejų, Panevėžio linų kombinato bei dailininkų asmeninių ir kitų privačių kolekcijų.

► Rugsėjo 25 d. atidaryta žymaus JAV lietuvių fotografo Algimanto Kezio kūrybos paroda „Formos ir šviesos estetas“ (veikė iki spalio 26 d.). Parodos kuratorė Aldona Rudzevičienė. Šioje apžvalginėje retrospektyvos parodoje, skirtoje menininko 80-mečio jubiliejui, buvo eksponuojama klasika ir naujausieji kūriniai, atspindintys penkiasdešimties metų kūrybinį kelią. Visos eksponuotos fotografijos – iš Lietuvos dailės muziejaus rinkinių (jas muziejui yra padovanojęs pats autorius).

■ Muziejaus padalinyje **Prano Domšaičio galerijoje** rugsėjo

4 d. atidaryta Lietuvos dailės muziejaus ir Japonijos ambasados surengta Hiroshige Ando (Japonija) medžio graviūrų paroda „53 Tokaido trakto stotys“, kuri čia buvo perkelta iš LDM Juodkrantės miniatiūrų muziejaus (paroda Juodkrantėje eksponuota tris vasaros sezono mėnesius). Parodą atidarė Japonijos nepaprastoji ir įgaliotoji ambasadorė Miyoko Akashi. Prano Domšaičio galerijoje paroda veikė iki rugsėjo 28 d.

► Rugsėjo 12 d. atidaryta Romualdo Kuncos tapybos paroda (veikė iki rugsėjo 4 d.). Jai autorius atrinko paveikslus, sukurtus 1961–2007 m. laikotarpiu ir atspindinčius būdingus tapybos žanrus, motyvus, atskleidžiančius jos įvairovę ir kitimą. Peizažai, kurie buvo eksponuojami parodoje, siejasi su pajūriu, Klaipėda, Palanga. Dekoratyvūs, ekspresyvaus piešinio, sodrių spalvų R. Kuncos paveiksai yra tapę reikšminga lietuvių tapybos klasikos dalimi.

► Rugsėjo 9 d. atidaryta paroda „Baltijos peizažai“ (veikė iki spalio 15 d.). Joje buvo eksponuojami tarptautinio tapybos plenero Nidoje dalyvių – lietuvių, vokiečių ir rusų – dailininkų darbai, kuriuose vyrauja pajūrio tematika. Parodoje dalyvavo: Lietuvos dailininkai Antanas Obcarskas, Gintaras Palemonas Janonis, Raimondas Grušys, Henrikas Čerepas, Arvydas Baltrūnas, Laimutė Kozloviėnė, Algimantas Stanislovas Kiauga, Skaidrė Butnoriūtė, Paulius Arlauskas, Bronislava Lapinskienė, Rimtas Tarabilda, Arturas Savickas, Giedrius Bagdonas, Solomonas Teitelbaumas, Ramūnas Čeponis, Saulius Kruopis; Vokietijos dailininkai: Viola Vassilief, Britta Neumann, Ingrid Kaftan, Karina Stängle, Karin Zimmermann, Wolfgang Leberis, Arminas Riegeris; Rusijos federacijos dailininkas Jevgenijus Pečerskis.

► Rugsėjo 18 d. atidaryta Gabrielės Jurevičiūtės (13 metų) pastelių paroda (veikė iki spalio 20 d.). Gabrielė Jurevičiūtė jau kelinti metai lanko Klaipėdos jaunimo centro dailės studiją „Varsa“ (vad. Loreta Laurinavičienė). Ši jaunoji dailininkė – tarptautinio piešinių mainų projekto Niujorke (JAV) ir tarptautinio UNESCO piešinių konkurso Tokijuje (Japonija) laureatė. Ji yra laimėjusi I vietą Klaipėdos miesto vaikų piešinių konkurse „Europa – mūsų namai“. Gabrielės piešinys buvo panaudotas plakatui, pristatančiam viešingos Europos idėją.

■ Muziejaus padalinyje **Palangos gintaro muziejuje** rugsėjo 28 d. po vasaros pertraukos atnaujintas 2008 metų vasario mėnesį startavęs projektas „Sėkmadieniai su Gintaro muziejumi“. Kiekvieno mėnesio paskutinįjį sėkmadienį, 12 val., Palangos gintaro muziejuje vėl laukiami visi, tiek miesto gyventojai, tiek ir svečiai, norintys susipažinti su Palangos gintaro muziejuje saugoma kolekcija, daugiau sužinoti apie gintaro istoriją ir muziejų bei dalyvauti nemokamose ekskursijose po muziejų. Pagal iš anksto numatytą grafiką muziejaus lankytojams čia organizuojamos ir nemokamos teminės ekskursijos.

► Rugsėjo pradžioje LDM **Prano Gudyno restauravimo centre** baigtas restauruoti Palangos Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčios didžiojo altoriaus paveikslas „Švč. Mergelė Marija su vaikeliais“. Rugsėjo 16 d. jis sugrąžintas į bažnyčią. Paveikslas restauravimo baigimo proga rugsėjo 16 d. Palangos miesto šventovėje vyko renginiai (šv. Mišios, iškilmingas restauruoto paveikslas perdavimas bažnyčiai, susikaupimo valanda prie restauruoto paveikslas, sakralinės muzikos ir poezijos valanda „Ave Marija“), skirti paveikslas restauravimo baigimui ir sugrąžinimui į bažnyčią.

■ **Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus** centriniuose rūmuose liepos 5 d. pradėjo veikti fotoparoda „Pažįstamas ir

nepažįstamas Lionginas Šepka“. Ekspozicijoje pateiktos iki to laiko niekur nepublikuotos fotografijos. Jas papildė L. Šepkos laiškų ištraukos ir amžininkų prisiminimų nuotraukos. Rinkdami medžiagą apie garsų žemietį Rokiškio krašto muziejinkai sukaupe nemažą fotografijų ir negatyvų kolekciją. Ji daugiausiai pasipildė paskutiniaisiais – 2006 ir 2007 m., ruošiantis menininko jubiliejui. Daug medžiagos gauta iš fotografų Mečislavo Sakalausko, Ričardo Dailidės, žygeivių Šarūno Borutos ir Petro Dūdosi, L. Šepkos žmonos Danutės ir režisieriaus Rimtauto Šilinio, kuriose Lionginas Šepka buvo įamžintas jo kasdienėje aplinkoje.

► Rugsėjo 23 d. įvyko koncertas skirtas žymiausio Lietuvos kompozitoriaus ir dailininko M. K. Čiurlionio 133-osioms gimimo metinėms paminėti. Pirmą kartą kauniečiai turėjo progą pamatyti vizualiųjų menu ir muziką sujungusį alytiškių projektą „Čiurlionio kelias“. Alytaus styginių kvarteto: Daivos Martikonytės (smuikas), Dianos Klemkaitės (smuikas), Ingridos Krikščiūnienės (altas), Antaninos Pasaravičienės (violončelė), bei solistų Linos Bakšienės (fortepijonas) ir Dainiaus Platūčio (klarnetas) atliekamos M. K. Čiurlionio miniatiūros pynėsi su ekrane rodomais Aleksandro Dirdovskio filmo „Allusion“ bei Andrejaus Zdravichaus videofilmo „Vanduo“ fragmentais.

■ Muziejaus padalinyje **M. Žilinsko dailės galerijoje** rugsėjo 11 d. pradėjo veikti šiuolaikinės vokiečių fotografijos knygų paroda „Fotografijos meno scena Vokietijoje“. Parodos tikslas yra parodyti vokiečių fotografijos įvairovę ir pristatyti atskiras jos kryptis. Nuotraukų albumai supažindina su garsių fotomenininkų darbais. Be to, šie unikalūs leidiniai neapsiriboja vien dokumentine ar katalogo funkcija, bet sujungia knygą ir fotografiją į vieną visumą.

► Rugsėjo 19 d. įvyko koncertas iš šviečiamosios koncertinės programos „M. Kl. Oginskio polonezų kelias 2008“. Jau trečią kartą rengiama programa skiriama artėjančioms įžymaus valstybės ir visuomenės veikėjo, kompozitoriaus Mykolo Kleopo Oginskio 250-osioms gimimo metinėms (2015 m.). Galerijoje skambėjo ne tik M. Kl. Oginskio polonezai, maršai, mazurkos, kuriuos pristatė pianistas ir kompozitorius Iwo Zaluskis, M. Kl. Oginskio trečios kartos provaikaitis, bet ir vokalinė kompozitoriaus kūryba. Jo sukurtus romansus atliko operos solistė Aušra Liutkutė.

► Rugsėjo 19 d. atidaryta menininkų grupės Flora Metamorphicae (Norvegija) paroda.

► Flora Metamorphicae nariai žaidžia kurdami įvairias kompozicijas iš keraminių gėlių. Jas išdėliodami neįprastose erdvėse jie pabrėžia gamtos ir kultūros tarpusavio ryšius bei atskleidžia savitarpio priklausomybę tarp vietos, meno kūrinio ir žiūrovo. Eksponavimui pasirinkdami netradicinę aplinką menininkai ir šį kartą žiūrovams pateikė staigmeną. Dailininkų Kari Aasen, Lippa Dalén, Siri Haaskjold, Bjørng Hougen, Audhild Rypdal ir Eli Veim kūryboje atsispindi ne tik teminės gėlių transformacijos, bet ir įprastinių keramikos darbų estetiniai virsmai. Menininkai išsiskiria formų ir simbolių naudojimu bei netradiciniu požiūriu į nusistovėjusias meno formas.

► Muziejaus padalinyje **Paveikslų galerijoje** liepos 11 d. įvyko tarptautinės parodos „Baltijos tiltai. Slinkty“ atidarymas. Parodoje atskleista akvarelės meninio mąstymo įvairovė, gyvai traktuota tūkstantmetė akvarelės patirtis, ieškota jos originalaus plastinio ir prasminio rakurso. Skatinami menininkų eksperimentai su išraiškos formomis ir jų autentiškas, šiuolaikiškas požiūris į kūrinių tematiką bei turinį. Paroda liudija, jog nūdienos akvarelė gerokai skiriasi nuo savo lyriško pirmavaizdžio, virsdama universaliu

mąstymu, atsiskleidžiančiu ne tik paveikslų plokštumoje, bet ir trimačiuose objektuose, videomeno kūriniuose, performansuose.

► Rugsjūčio 29 d. surengtas jubiliejinės Alfredo Šato tapybos darbų ir piešinių parodos „Kūryba man – mano gyvenimas“ atidarymas. Šioje parodoje atsispindi visas menininko nueitas kūrybinis kelias: nuo ankstyviausių darbų iki pačių naujausių drobių. Pirmą kartą buvo eksponuojami ir piešiniai. Tokios gausios A. Šato darbų kolekcijos pristatymas iki šiol dar nebuvo surengtas.

► Muziejaus padalinėje Istorinėje LR Prezidentūroje rugsėjo 5 d. atidaryta paroda „Baltosios pirštinės: oficialioji ir neoficialioji diplomatija Kaune 1918–1940“. Joje atsispindi diplomatų veikla – čia eksponuojamos tarpvalstybinės sutartys, fotomedžiaga iš kredencijų įteikimo ceremonijų, oficialių pareigūnų susitikimų, valstybinių švenčių. Pristatomas Lietuvos diplomatinis korpusas užsienyje, Lietuvos užsienio reikalų ministerijos veikla 1918–1940 m. ir Lietuvos diplomatijos šefas Stasys Lozoraitis. Supažindinama ir su neoficialiaja diplomatija. Eksponuojamos nuotraukos iš aukštųjų pareigūnų neoficialių susitikimų pobūviuose, medžioklėje, taip pat šaržai, anekdotai, įdomesni pasakojimai apie neformalius ir formalius nutikimus.

► Muziejaus padalinėje A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejuje rugsėjo 18 d. įvyko Audronės Petrašiūnaitės tapybos parodos „Veidu į save“ atidarymas. Ši personalinė paroda, kaip teigia menininkė, tai žvilgsnis ne tik į save, bet ir į supančią aplinką, kuri tapo neatskiriama dailininkės dalimi. Parodoje eksponuojamuose darbuose menininkė lieka ištikima spalvai, bei pamėgtoms temoms: peizažams, interjerams, portretams. A. Petrašiūnaitės darbuose svarbus tiek koloritas, tiek ir piešinys.

■ **Kauno apskrities Pedagoginiame muziejuje** liepos 25 d. įvyko papildytos ir patobulintos Lietuvos švietimo istorijos virtualios galerijos „Iš amžių glūdumos į mus“, esančios Kauno apskrities pedagoginio muziejaus ekspozicijoje, pristatymas visuomenei. Galerijos autorės muziejinkės G. Mackevičiūtė, J. Jagminienė, dizainas – R. Lakavičiaus.

► Rugsėjo 1 d. vyko ilgalaikės parodos iš Kauno apskrities pedagoginio muziejaus fondų „XVII–XX a. švietėjai dailėje“ atidarymo renginys. Parodoje eksponuojama 18 meno kūrinių: dailininkų L. Kazoko, D. Tarabildienės, M. Ostrausko, A. Mikelėno, R. V. Katičiūtės, V. Juškiečės, J. Banaičio tapyba bei skulptorių R. Antinio, V. Žuklio ir A. Aleksandravičiaus sukurti biustai. Parodoje pristatoma žymių XVII–XX a. švietėjų portretų kolekcija, kurią pradeda čekų pedagogo, filosofo Jano Amoso Komenskio portretas, toliau eksponuojami Vilniaus universiteto profesorių Martyno Počobuto ir Jono Sniadeckio, Vilniaus universiteto auklėtinio Simono Daukanto, žymiausio lietuvių kalbininko, lietuvių literatūrinės kalbos normintojo Jono Jablonskio, rašytojos, literatūros istorikės, daktorės Gabrielės Petkevičaitės-Bitės, knygnešio Jurgio Bielnio, Vytauto Didžiojo universiteto profesorių Vinco Čepinsko, Stasio Šalkauskio, Tado Ivanausko, Jono Vabalo-Gudaičio, Pedagoginio muziejaus įkūrėjo Vinco Ruzgo ir pedagogo, vaikų rašytojo, žymaus kultūros veikėjo Prano Mašioto portretai. Parodą papildė Lauryno Ivinskio, Vinco Kudirkos, Antano Strazdo biustai. Ekspoziciją parengė muziejinkės Gabija Mackevičiūtė ir Jūratė Jagminienė, apipavidalino Eglė Savickaitė.

► Rugsėjo 15 d. vyko muziejaus socializacijos projekto „Popamokinė edukacinė veikla. Iš mokyklos į muziejų“ atidarymas. Projekto dalyviai supažindinti su Kauno apskrities pedagoginio muziejaus ekspozicija, pateikti istoriniai faktai, rinktas įdomiausias muziejaus eksponatas, rengti edukaciniai užsiėmimai.

► Rugsėjo 15–24 d. surengtas muziejaus socializacijos projekto

„Popamokinė edukacinė veikla. Iš mokyklos į muziejų“ užsiėmimų ciklas Kauno apskrities aklyjų ir silpnaregių ugdymo centro moksleiviams. KAPM ekskursijų vadovė Aušra Čerkauskienė specialiai adaptuotų edukacinių užsiėmimų metu konkursų, viktorinų būdu supažindino vaikus su garsiais Lietuvos pedagogais bei jų veikla, senosiomis mokyklomis ir mokymo priemonėmis, Lietuvos švietimo istorija nuo XIV a. iki XX a. Taip pat kurdami meno kūrinius, vaidindami istorines scenas, žaisdami senovinius žaidimus moksleiviai gilino jau turimas žinias, ugdė bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius, lavino kūrybinius sugebėjimus.

■ **Lietuvos aviacijos muziejus** liepos 3 d. kartu su LR Susisiekimo ministerija surengė bendrą parodą S. Dariaus ir S. Girėno skridimo per Atlantą 75-osioms metinėms „Mes skrisime į Lietuvą...“. Paroda buvo eksponuojama Seimo rūmuose.

► Liepos 1–6 d. LAM S. Dariaus gimtinės memorialiniame parke (Klaipėdos raj., Judrėnų sen.) vyko tautodailininkų pleneras, kuriame dalyvavo skulptoriai, tapytojai, keramikai, pynėjai. Plenero lankytojai galėjo ir patys pabandyti lipdyti, tapyti, pinti, apdirbti medį. Sukurti darbai liko S. Dariaus memorialiniame parke. Tarp jų – įspūdinga 4 m aukščio medinė skulptūra, žiūrint nuo parke esančio simbolinio granitinio kompasu pastatyta Soldino (Dariaus ir Girėno žuvimo vietos) kryptimi.

► Liepos 15 d. vyko S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio per Atlantą 75-mečio minėjimas. Grojant Karinių oro pajėgų trimitininkui Aviatorių memoriale padėtos gėlės. Įžanginį žodį tarė muziejaus direktorius R. Jankauskas. Didžiojoje salėje atidaryta S. Dariui ir S. Girėnui skirta paroda „Lituanicos didvyriai amžinai gyvi“. Parodą pristatė jos kuratorius vyresn. muziejinkas J. Čepas. Eksponuoti lakūnų asmeniniai daiktai, nuotraukos, banknotai, pašto ženklai, paveikslai, knygos, žurnalai, lakūnų atminimui skirti leidiniai ir suvenyrai. Renginio dalyviams pristatytas J. Čepo ir S. Dargio dokumentinis filmas „Lituanicos didvyriai amžinai gyvi“. Po peržiūros vyko filmo aptarimas. Padėkota autoriams, dainos-himno kūrėjoms N. Čepaitei ir I. Jacevičienei, dailininkei S. Čepienei. Autorius sveikino LR seimo nario R. Kupčinsko padėjėja R. Baltuškienė, Aleksoto seniūnė L. Navickienė, peržiūros dalyviai. Dalyvavo aviacijos veteranai, moksleiviai, S. Dariaus giminaičiai, Kauno miesto savivaldybės vadovai, muziejinkai, Karinių oro pajėgų atstovai.

► Liepos 17 d. surengta bendra paroda su Kauno apskrities viešąja biblioteka S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio 75-osioms metinėms paminėti. Ši paroda eksponuota Kauno Rotušėje, S. Dariaus ir S. Girėno aerodrome, Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje. 2009-aisiais metais paroda ir toliau keliaus po Lietuvą.

► Liepos 19 d. Lietuvos aviacijos muziejaus memorialinėje ekspozicijoje, Stasio Girėno gimtinėje Vyto galoje (Šilalės rajone), vyko iškilmingas S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio per Atlantą 75-ųjų metinių minėjimas „Lituanica – gyva mūsų širdyse!“. Į šventę suplūdo minios žmonių, atvyko daug garbingų svečių: seimo narys Z. Balčytis, Krašto apsaugos ministras J. Olekas, Aukščiausiojo Teismo pirmininkas V. Greičius, akrobatinio skraidymo meistras J. Kairys, aviacijos veteranas J. Balčiūnas, Kauno TKC direktorė L. Vaitiekūnienė, Telšių apskrities viršininkas R. Vasiliauskas, poetė I. Jacevičienė-Žukauskaitė ir kt. Šventėje dalyvavo Šilalės rajono vadovai: meras A. Ežerskis, vicemeras, šventės organizacinio komiteto pirmininkas J. Gudauskas, administracijos direktorė Z. Lazdauskienė, direktorės pavaduotojas V. Noreika bei Lietuvos aviacijos muziejaus darbuotojai: direktorius R. Jankauskas, direktoriaus pavaduotojas S. Randis, ilgametis direktorius, vyresn. muziejinkas A. Lapinskas ir S. Girėno gimtinės muziejinkė L. Gudeliūnienė. Renginį vedė Kauno valstybinio dramos teatro ak-

torius P. Venslovas, aviacijos pasirodymą komentavo K. Želnys. Šventės pradžioje meras A. Ežerskis ir muziejinkė L. Gudeliūnienė įteikė deglą dviratininkams ir išlydėjo juos į S. Dariaus gimtinę. Savo meistriškumą demonstravo kraštiečiai J. Kairys, Karinių oro pajėgų sraigatrasparnio pilotai, dangų raizė ultralengvieji lėktuvai, spalvingos skraidyklės, parasparniai, radijo bangomis valdomas „Lituanicos“ modelis, parodomajam skrydžiui kilo oro balionas. Šventės metu nenutrūkstamai buvo demonstruojamas Lietuvos aviacijos muziejaus dokumentinis filmas „Lituanicos didvyriai amžinai gyvi“. Žiūrovų džiaugsmui rajoninio piešinių konkurso „Lituanicos skrydis“ dalyvių piešiniais buvo nusagstytos visos S. Girėno gimtojo namo išorinės sienos. Koncertavo Upynos Stasio Girėno bei Šilalės Stepono Dariaus ir Stasio Girėno vidurinių mokyklų mokiniai, keturiolika Šilalės rajono meno mėgėjų kolektyvų, trys „Kelio į žvaigždes“ dalyviai, grupė „N.E.O.“, vakarėjančių dangų nutvieskė įspūdingi fejerverkai.

► Liepos 19 d. jubiliejiniai renginiai vyko ir Lietuvos aviacijos muziejaus Stepono Dariaus memorialinėje ekspozicijoje Dariškės km. (Klaipėdos raj., Judrėnų sen.).

► Renginiai prasidėjo šv. Mišiomis Judrėnų bažnyčioje. Pirmoje dienos pusėje memorialiniame S. Dariaus parke vyko sportinės varžybos. Pirmą kartą S. Dariaus gimtinėje surengtos parodomosios beisbolo rungtynės, šį žaidimą galėjo pabandyti žaisti visi norintys. Tuo pat metu vyko atviros tinklinio, rankos lenkimo varžybos, žygis dviračiais iš S. Girėno į S. Dariaus gimtinę. Judrėnuose prie S. Dariaus vardo mokyklos padėtas sporto salės statybos kertinis akmuo. Šventinio minėjimo metu primintas lakūnų žygdarbis, kalbėjo aviacijos istorikai, LR seimo nariai, Klaipėdos apskrities administracijos atstovai, Klaipėdos rajono meras. Nusipelnusiems Klaipėdos krašto žmonėms meras įteikė atminimo medalius už nuopelnus Lietuvos aviacijai S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio per Atlantą 75-ųjų metinių proga. Aviacijos šventėje pasirodė akrobatinio skraidymo meistras J. Kairys, Klaipėdos sklandytojų klubo, ultralengvųjų orlaivių pilotai, skraidyklininkai, parasparnininkai, aviamodeliuotojai iš Šilutės, oreiviai. Į dienos pabaigą vyko šventinis koncertas, kuriame skambėjo S. Januškos, V. Šiškauskos, „Bobų vasaros“, „Sadūnų“, „Ratų“ atliekami muzikiniai kūriniai, šventę užbaigė įspūdingi fejerverkai.

► Liepos 17–rugsėjo 17 d. S. Dariaus gimtinėje vyko tautodailininkų plenero darbų paroda.

► Liepos 19–rugpjūčio 19 d. ten pat vyko Klaipėdos rajono moksleivių piešinių darbų paroda.

► Liepos–rugsėjo mėnesiais S. Dariaus memorialinio parko skrydžių lauke Stepono Dariaus vaikų skraidymo mokykla rengė dienes skraidymo mokymų treniruotes. Rugsėjo 20 d. surengtos varžybos ir skraidymo sezono uždarymas.

► Liepos 20 d. Kaune, S. Dariaus ir S. Girėno aerodrome, vyko aviacijos šventė, kurios metu muziejaus ekspoziciją aplankė apie 1000 lankytojų. Pagrindinė nemokamų ekskursijų tema – „Legendinis „Lituanicos“ skrydis“, apžiūrint specialiai šiam jubiliejui atnaujintą ekspoziciją ir parodą „Lituanicos didvyriai amžinai gyvi“.

► Liepos 21–27 d. S. Dariaus memorialiniame parke vyko „Gargždų tunto“ skautų mokomoji stovykla, kurioje skautai susipažino su ekspozicijomis S. Dariaus gimtinėje, S. Dariaus ir S. Girėno pasiekimais aviacijoje, tvarkė memorialinį parką.

► Rugsėjo 2 d. pirmą kartą LAM memorialinės ekspozicijos istorijoje S. Girėno gimtinėje Vytogaloje (Šilalės rajonas) įvyko pamoka „Darius ir Girėnas“. Dalyvavo Šilalės Stepono Dariaus ir Stasio Girėno bei Upynos Stasio Girėno vidurinės mokyklos pirmų klasių mokiniai ir mokytojos. Sveikinimo kalbas pasakė Šilalės rajono

savivaldybės vicemeras J. Gudauskas bei Švietimo, kultūros ir sporto komiteto skyriaus vedėja R. Kuzmickaitė. Pamoką vedė Lietuvos aviacijos muziejaus S. Girėno gimtinės muziejinkė L. Gudeliūnienė. Po pamokos pirmokėliai vaišinosi obuoliais iš S. Girėno gimtinės sodo bei gavo dovanų atšvaitų ir atvirukų su Dariaus ir Girėno portretais. Mokykloms buvo padovanoti meninio filmo „Skrydis per Atlantą“ įrašai.

► Rugsėjo 5 d. vyko Pirmosios tautinės olimpiados orinio sporto varžybų 70-mečio minėjimas. Jo metu demonstruoti istoriniai dokumentiniai kadrai iš sporto varžybų Kauno aerodrome. Aviacijos istorijos skyriaus vedėjas G. Ramoška papasakojo, kaip vyko ir kas nugalėjo sklandymo, lėktuvų sporto ir aviamodeliavimo varžybose. Aviacijos veteranai pasidalijo pasakojimais iš varžybų. Surengta tuometinių laikraščių ir žurnalų iškarpų su straipsniais apie varžybas parodėlė.

► Rugsėjo 26 d. vyko pirmojo šuolio su parašiu iš lėktuvo Lietuvoje 70-mečio minėjimas. Renginio dalyviams buvo papasakota parašiuoto kūrimo raida, pasakojimą papildė ekrane demonstruojamos iliustracijos. Galima buvo pažūrėti dokumentinį filmą apie šių dienų parašutinininkų varžybas. Atskiru filmuku pristatyta Kauno parašutinininkų klubo veikla. Aviacijos veteranas V. Grigas papasakojo apie savo pirmuosius šuolius iš aerostato. Muziejinkas S. Prialgauskas pademonstravo vaizdinę medžiagą ir papasakojo apie I-ąjį SSRS sėkmingą lietuvio skraidūno A. Liekio bandymą nusileisti parašiuo kartu su skraidykle.

■ **Lietuvos jūrų muziejaus** augintinių būrys birželio 29 d. pasipildė dar viena mažyle – apsvaikavo ruonė Maila. Jau visi įpratę, kad ruoniai jaunikius veda pavasarį. Tačiau prieš trejus metus muziejuje apsigyveno keturi kitos šių gyvūnų rūšies atstovai – Rytų Atlanto paprastieji ruoniai (dar vadinami jūrų šunimis), o jų gyvenimo ciklas skiriasi nuo Baltijos pilkųjų ruonių.

► Mažylės tėtis – 7 metų amžiaus patinėlis Tiga, o mamai Mailai – jau dvidešimt. Į Klaipėdą Tiga atkeliavo iš Hardeiveiko akvariumo, o Maila – iš Frankfurto zoologijos sodo.

► Pasak „pribuvėjo“ vaidmeny atlikusio Jūrų paukščių ir žinduolių skyriaus vedėjo biologo Arūno Grušo, kad Maila vaikuosis jau buvo aišku nuo ankstauro ryto, nes labai nerimo būsiamasis tėtis Tiga. Visą dieną Tiga rūpinosi savo drauge.

► Didžiausia Rytų Atlanto paprastųjų ruonių populiacija – apie 20 000 – gyvena prie Didžiosios Britanijos. Taip pat jų pasitaiko prie Islandijos, Norvegijos, Airijos, Šiaurės jūroje prie Vokietijos, Danijos, Olandijos krantų, bei Baltijos jūros šiaurinėje dalyje. Prie Lietuvos šios rūšies ruonis vienintelį kartą buvo pastebėtas 2005 metų vasarą.

► Jau tapo tradicija, kad Jūros šventė startuoja Lietuvos jūrų muziejaus renginiais. Liepos 23 d. Klaipėdoje, I. Simonaitytės bibliotekoje, Salio Šemerio skaitykloje, buvo atidarytos dvi parodos: „20 metų kapitonas“, skirta jūrininkui Vytautui Bagdonavičiui, su burlaiviu „Moshulu“ apiplaukusį pasaulį, ir klaipėdiečio marinisto Savellijaus Golubevo fotografijų paroda „Toli nuo kranto“.

► Kita, itin intriguojanti paroda „Jūrų šukutės: kas geldelėje gyvena?“ atidaryta liepos 24 d. muziejaus Jūrų faunos ekspozicijoje po tradicinės iškilmingos Lietuvos jūrininkų pagerbimo ceremonijos. Parodoje – per 20 eksponatų, pasakojančių apie vieną iš gražiausių jūros moliuskų – šukutes. Kad lengviau būtų suprasti apie ką kalbama, įsivaizduokite Sandro Botticelli paveikslą „Veneros gimimas“, kur puikioji deivė išplaukia iš jūros kriauklės. Būtent ši kriauklė ir yra šukūčių kiautas. Tiesa, realybėje jame slepiasi anaipol ne Venera, o moliuskas. Paroda ir pasakoja apie šio moliusko biologiją bei apie tai, kuo žmogui jis naudingas.

- ▶ Be šių parodų, muziejus per Jūros šventę pristatė du išskirtinius renginius – mokslinių tyrimų laive „Brabander“ ir palapinėje įrengtoje laboratorijoje lankytojai turėjo unikalią galimybę pažinti Baltijos jūros tyrinėjimo įrenginius bei mokslininkų atradimus, o Etnografinėje pajūrio žvejo sodyboje vyko tradicinė folkloro šventė „Žuvys išgalvojo giesmes“, kurios pagrindinė šių metų tema – vaikystė pajūryje.
- ▶ Drauge su Klaipėdos universitetu Lietuvos jūrų muziejus liepos 26 dieną, prielaukoje prieš muziejaus administracinį pastatą, pristatė laboratoriją „Pažink Baltijos jūrą!“ po atviru dangumi. Klaipėdos universiteto mokslinių tyrimų laive „Brabander“ smalsuoliai turėjo progos apžiūrėti nuotolinę povandeninę videosistemą, hidrobiologinius įrankius bei naro akvalangisto įrangą. Mokslininkai iš Vilniaus ir Klaipėdos universitetų bei Jūrų muziejaus visuomenei skaitė paskaitas apie Baltijos jūros istoriją, archeologiją bei biologiją, vyko teatralizuotas edukacinis užsiėmimas vaikams. Palapinėje-laboratorijoje buvo eksponuojami Baltijos jūros ir Kuršių marių akvariumai, geologinė aparatūra, echogramos, nuosėdų žemėlapiai bei filmai: „Lietuvos jūrų muziejaus įgyvendinama programa Baltijos ruonių populiacijos atstatymui“, „Kelionė Baltijos jūros dugnu“, „Povandeniniai tyrimai Arktikoje“, „Klaipėdos universiteto jūrinė biologinė praktika Juodojoje jūroje“, „Lietuvos priekrantės povandeninis pasaulis“, „Baltijos jūros archeologija“.
- ▶ Etnografinėje žvejo sodyboje vykusio folkloro šventė „Žuvys išgalvojo giesmes“, šiemet buvo skirta vaikystės pajūryje temai. 26 dieną, šeštadienį, buvo pristatytas žvejiškas kulinarinis paveldas, o 27 dieną, sekmadienį, – žvejų amatai. Ši, žvejo kiemo šventė, jau turi nemenką būrį nuolatinių lankytojų, kurie žino, kad čia ne tik ausj ir akj pamalonins, bet ir tikros žuviuonės gaus paragauti, ir morkų pyragų, ir meškino „ant drąsos“.
- ▶ Prasidėjo šventė Klaipėdos Eduardo Balsio menų gimnazijos moksleivių dailės parodos „Žvejų šiokiadieniai“ atidarymu. Sodelyje įsikūrusi „Akademija po obelīm“, kurią vedė žinoma folkloristė Loreta Mukaitė-Sungailinė, kartu su istorikais ir folkloristais kvietė diskutuoti apie žvejų kultūrą, buvo galima susipažinti su pamario krašto tautinio kostiumo atributais, veikė žvejų fotoateljė. Amatų dieną edukacinėje stovykloje „Atrask save“ vaikai mokėsi pinti bučiukus, megzti ir adyti tinklus, groti lūpinėmis armonikėlėmis. Sekmadienį folkloro ansamblis „Lažupis“ parodė teatralizuotą muzikinį vaidinimą „Pamario žemaičių krikštynos“. Taip pat buvo pristatomi žvejų amatai: audimas, bitininkystė, vėtrungių, vaikiškų žaislų gamyba, gintaro apdirbimas. Apie tai, kuo ir kaip gydėsi žvejai prieš porą šimtų metų, pasakojo ir žolelių arbatomis vaišino žinoma žolininkė Jadvyga Balvočiūtė. Sunku įsivaizduoti šią šventę ir be tradicinių pamario skanėstų: rūkytos žuvis, keptų obuolių su cinamonu, rabarbarų kompoto.
- ▶ Visą savaitgalį žvejo sodyba skambėjo nuo šokių ir dainų, o kur dar kitos pamario linksmybės: varžytuvės, mįslės, žaidimai. Sodyboje šeimininkavo ir šyšioniškių tarne susirinkusiuosius kalbino pamario tradicijų žinovė *Vaida Galinskienė*.
- ▶ Rugsjūčio 2 d. Klaipėdoje prie Jūrų muziejaus surengtas muzikinis paramos maratonas „Padovanok delfinui šypsena“ sulaukė didžiulio žiūrovų palaikymo. Delfinų gyvenimo sąlygoms gerinti paaukota per 400 tūkst. litų. Pirmojo tokio renginio Lietuvoje iniciatoriai – LNK, muzikos leidybos kompanija „Prior musica“ ir Lietuvos jūrų muziejus.
- ▶ „Visiems aukojusiems esame labai dėkingi ne tik už materialią paramą, bet ir už moralinį palaikymą. Žmonių aktyvumas renginio metu pribloškė, buvo fantastiška“, – pasibaigus akcijai sakė Lietuvos jūrų muziejaus direktorė Olga Žalienė.
- ▶ Už paaukotus pinigus bus įsigyta medicinos įrangos delfinų sveikatos būklei tirti: echoskopas ir bronchoskopas. Taip pat keitinama įsigyti filtrinę vandens terpę vandens kokybei delfinariume gerinti.
- ▶ Aštuonių Lietuvoje gyvenančių delfinų sveikatos pakitimus būtina akylai stebėti. Šie gyvūnai serga tomis pačiomis ligomis kaip ir žmonės. Tad, pavyzdžiui, atėjus šaltajam metų laikui, kosti ir čiaudo.
- ▶ Susirgus delfinams negalima rengti terapijos seansų. Daug dėmesio delfinų terapijos projekte skiriama autizmo – patologinio uždarumo – sutrikimą turintiems vaikams. Savame pasaulyje gyvenantys, nekalbantys ir į išorės pasaulį nereaguojantys vaikai, pabendraavę su delfinu, ima šypsotis, tiesti rankas į gyvūną ir išimtiniais atvejais – net prakalba. Delfinų terapijos seansų rezultatai pranoko ir medikų, ir sergančių vaikų tėvų lūkesčius.
- ▶ Per septynerius metus su delfiniais bendravo per 300 vaikų. Antra tiek šiuo metu laukia eilėje. Eilė sustabdyta iki 2011 metų – priimti daugiau vaikų neleidžia delfinariumo sąlygos.
- ▶ Trijų valandų muzikiniame maratone rugsjūčio 2-osios vakarą delfinams gražiausias savo dainas dovanojo populiariausios Lietuvos grupės: „InCulto“, „Biplan“, „Telebimbam“, „69 Danguje“, Martyno Kuliavo grupė „Ingenious“, Asta Pilykaitė, Vaidas Baumila, Igoris Kofas ir kiti. Visi dainininkai ir vedėjai – Inga Jankauskaitė bei Giedrius Masalskis – sutiko koncertuoti be atlygio.
- ▶ Žiūrovai galėjo įsitikinti delfinų ir vaikų draugyste – tiesiogiai buvo transliuojamas terapijos seansas. Visi atlikėjai ant dangaus žibintų piešė simbolines šypsenas, kurios koncerto pabaigoje pakilo į dangų. Tikimasi, kad akcija vyks ir kitais metais.
- ▶ Rugsėjo 8 d. muziejaus delfinariume apsvaikavo delfinė Gabija. Delfinukas maitinasi mamos pienu, kuris yra labai kaloringas – daugiau nei dešimt kartų riebesnis už karvės, – rausvos spalvos ir, kaip tvirtina delfinariumo darbuotojai, žuvis skonio. Sulaukęs dviejų metų mažylis bandys ragauti žuvis. O maitinančiai delfinei žuvis reikia veik dvigubai daugiau nei įprastai – per parą net iki 18 kilogramų riebios stauridės ir silkės.
- ▶ Delfinės mažylius įsčiose nešioja metus laiko. Vos gimę jie sveria apie 15 kilogramų, o ilgis siekia apie 1 metrą. Mažylės tėtis – trečią dešimtį baigiantis delfinas Argas, o mama – devyniolikos metų delfinė Gabija. Abu jie 1993 metais atkeliavo į Klaipėdą iš Sevastopolio. Gabija – „daugiavaikė“ mama: delfinariume gyvena ir jos dukros Premija, Gilė ir Bitė. Ši delfinė – pagrindinė artistė pasirodymų metu: judri, norinti visus pažinti, nuovoki, energinga, mėgstanti bendrauti. Gabija itin švelni ne tik savo dukroms, bet ir delfinų terapijoje dalyvaujantiems vaikučiams.
- ▶ Tiek gamtoje, tiek nelaisvėje mažųjų delfinukų sveikata yra labai labili, todėl jų priežiūra reikalauja begalinio dėmesio, pastebint kvėpeną, kad ir menkiausių elgesio pasikeitimą.
- ▶ Jūrų muziejaus delfinariume dabar jau – devyni delfinai. Penki iš jų čia ir gimė.
 - Lietuvos liaudies buities muziejuje liepos 5 d. vyko Tarptautinio folkloro festivalio „Baltica 2008“ dalyvių – ansamblių „Mioritza“ iš Rumunijos ir „Silska muzyka“ iš Ukrainos – koncertas. Liepos 6 d. paminėta Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) diena. Po iškilmingo vėliavos pakėlimo folkloro ansambliui pristatė savo programas, grojo dūdų orkestras, dalyvavo Viešojo saugumo pučiamųjų orkestras (vad. Valdemaras Šareckis), ansambliai „Gudobelė“ (Kaišiadorys), „Skaisgija“ (Žiežmariai), „Šimtažiedis“ (Vilnius), „Nedėja“ (Rumšiškės), vakaronėje grojo Juškių šeimos kapela.
- ▶ Organizatoriai Lietuvos liaudies buities muziejus ir Kaišiadorių

kultūros centro Rumšiškių filialas. Renginio rėmėjas Lietuvos Respublikos kultūros ministerija.

► Liepos 21–24 d. vyko žirginio sporto klubo „Bėras vėjas“ treniruočių stovykla „Pažindami žirgą pažinkime save“. Vadovė Vita Jašinauskaitė.

► Rugpjūčio 5–16 d. – tarptautinė Scenos ir estetikos mokyklos (SEM) stovykla. Šios mokyklos kūrybos, vaidybos, šokio ir dainavimo programos buvo filmuojamos Vilniaus SEM ir siunčiamos į šalis, kur yra lietuvių išeivijos bendrijų. Vilniaus SEM ir išeivijos dalyviai beveik dvi savaites bendravo muziejuje, jungdami jaunų ir profesionalių Lietuvos ir išeivijos kompozitorių roko operos „Eglė – karalienė žalčių“ atskiras dalys, idėjas ir epizodus į bendrą visumą, kurią pateikė žiurovams per Žolinę, rugpjūčio 15 d., 21 valandą.

► Rugpjūčio 15 d. surengta Žolinė. Muziejaus koplyčioje vyko Šv. Mišios, duonos, gėlių ir žolynų puokščių, javų, vaisių ir daržovių šventinimas. Kiekvienas galėjo pasigerėti Žolinės puokštėmis (veikė paroda), gauti patarimų, kaip ir kokią tradicinę puokštę pačiam susidėlioti. Žolių nuovirus pirčiai, grožiui ir sveikatai gamino ir demonstravo žolininkė Adelė Karaliūnaitė. Aukštaičių kaimas tądien kaip niekad buvo gyvas – spektaklis po spektaklio, dainos, šokiai, žaidimai, vakaruška ... Visus linksmo latvių folkloro ansamblis „Laksne“, lenkų folkloro grupė, rusų grupė „Arinuška“, suomių muzikinė folkloro grupė „Sperlari“, lietuvių folkloro ansambliai: „Verpeta“ (Kaišiadorys), „Kupolė“ (Kaunas), „Salduvė“ (Šiauliai).

► Baigiantis tradicinei Žolinei vakare lankytojų laukė keli netikėtumai: Jaunimo bigbendo koncertas ir Argentinos salsa klubo koncertas-pamoka. O viską vainikavo tarptaurinės jaunimo roko operos „Eglė – karalienė žalčių“ fragmentas. Solistai – iš Kanados, Amerikos, Anglijos, Belgijos, Vokietijos ir Lietuvos. Įspūdį sustiprino lazerių projekcijos ant vandens ir dūmų sienų.

► Rugsėjo 21–22 d. vyko „Baltų kultūros festivalis 2008“. Renginio, skirto Baltų vienybės dienai metu buvo ne tik pramogų, bet ir darbų. Senuosius amatus priminė vario kalėjas, puodžiai, gintaro apdirbėjai, skardininkas, stalius, krepšių pynėja, audėja, medžio tekintojai (ir ne tik jie). Neabejotina, kad ne visi žino, kaip kerpa ma avis, veliami veltiniai, žiedžiami ar lipdomi puodai, daromas popierius. Svarbiausia – visi norintieji ir patys galėjo pabandyti ką nors padaryti. Amatinių prisistatymai buvo perpinti lietuvių ir latvių dainomis, šokiais, žaidimais, viktorinomis, aukcionais... Praalkusiams – čia pat gaminami senoviniai patiekalai, ištroškusiems – putojantis alus (bet irgi ne už „aciū“). O jeigu kas su-negalavo, padėjo „vaistai nuo visų ligų“ iš senovinės vaistinės... Renginyje dalyvavo Daugpilio kultūros draugija „Rasa“ (Latvija), folkloro ansambliai „Sedula“ ir „Rugjaveidė“ (Vilnius), Č. Kriščiūno šeimos kapela (Kaišiadorys), Juškių šeimos kapela (Rumšiškės), Rumšiškių A. Baranausko mokyklos vaikų ansamblis, „Saulės vartų Romuva“.

► Rugsėjo 24 d. Vyko etnokultūrinė viktorina „Tradicinė galvos danga“. Dalyvavo Kaišiadorių r. ir Elektrėnų savivaldybės mokyklos bei muziejaus lankytojai.

■ **Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuje** liepos 5–6 d. vyko Pilies festivalis. Muziejaus kieme buvo įkurtas Meistrų ir muzikantų miestas. Dalyvavo: aktorius Darius Rakauskas, Vilniaus amatinių klubas „Dvaro meistrai“, senosios muzikos kolektyvai „Banchetto musicale“, „Festa Cortese“, „Lirim“, „Canto in festa“, *Commedia dell' arte* trupė – Vilniaus Abraomo Kulviečio vidurinės mokyklos scenos meno studija „Žodžio judesys“. Skaityta Rensanso poezija, mokoma šokti senovinių šokių, dalyvaudami aukcione lankytojai galėjo įsigyti renesanso stiliaus meno šedevrą.

► Liepos 10 d. atidaryta Vytauto Eigirdo tapybos paroda – kultūrinio projekto „Menas Senuosiuose Lietuvos Dvaruose 2008“ dalis.

► Liepos 25 d. Kristupo vasaros festivalio metu muziejaus kieme vyko „Didžioji salsos naktis“. Dalyvavo: *Baltic salsa orchestra & Federico Manzanarez*.

► Rugpjūčio 12 d. atidaryta Laimono Šmergelio tapybos paroda – kultūrinio projekto „Menas Senuosiuose Lietuvos Dvaruose 2008“ dalis.

► Rugpjūčio 26 d. vyko knygos „Aktorės kelias“ (Potencijos Pinkauskaitės prisiminimai) pristatymas. Dalyvavo: knygos sudarytoja Regina Lopienė, humanitarinių mokslų dr. Aleksandras Guobys, aktorė Alvyda Čepaitytė. Rodytas režisieriaus Henriko Šablevičiaus dokumentinis filmas „Didžioji iliuzija“.

► Rugsėjo 3 d. Umiastovskių rūmuose atidaryta paroda „XIX a. Vilniaus miesto afišos – Vilniaus kultūrinio gyvenimo veidrodis“. Ši paroda – Nacionalinio Europos kultūrų dialogo metų (2008) projekto dalis.

► Rugsėjo 4 d. Umiastovskių rūmuose vyko tarptautinė mokslinė konferencija „XIX a. Vilniaus miesto afišos: Vilniaus daugiakultūrinio gyvenimo aspektai“.

► Rugsėjo 10–14 d. vyko IX tarptautinis instrumentinis folkloro festivalis „Griežynė“. „Sėlos muzikantai“ – Zarasų krašto liaudies muzikantų ir instrumentų fotografijų paroda.

► Rugsėjo 11 d. atidaryta Arūno Daujoto tapybos paroda – kultūrinio projekto „Menas Senuosiuose Lietuvos Dvaruose 2008“ dalis.

► Rugsėjo 12 d. vyko kino operatoriaus Jono Griciaus 80-mečiui skirtas jubiliejinis vakaras.

► Rugsėjo 19 d. įvyko vakaras, skirtas tarpukario lietuvių žurnalisto, keliautojo ir rašytojo Mato Šalčiaus 118-osioms gimimo metinėms pažymėti. Buvo pristatyta žurnalisto Gerimanto Statinio knyga „Pasiklydęs Amazonijoje“ bei „Lietuvos ryto“ fotografo Vlado Ščiavinsko fotografijų iš ekspedicijos „Bolivija–Peru’05 M. Šalčiui atminti“ paroda. Vakare dalyvavo M. Šalčiaus dukra Raminta Šalčiūtė-Savickienė, ekspedicijos dalyviai.

► Rugsėjo 19–21 d. programos „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“ renginio „Menas netikėtose erdvėse“ metu sukurtas trijų metrų aukščio aktorius Jameso Gandolfini – gerai pažįstamo personažo Tonio Soprano iš JAV serialio „Soprana“ – biustas. Autorius Donatas Jancauskas (Duonis).

► Rugsėjo 26 d. vyko popietė su Lietuvių folkloro teatro įkūrėju ir ilgamečiu vadovu Povilu Mataičiu, skirta 75-osioms gimimo ir 40-osioms kūrybinio darbo metinėms pažymėti. Dalyvavo: Lietuvos kultūros kongreso tarybos pirmininkas Krescencijus Stoškus bei Lietuvos teatro istorijos ir tradicijų draugijos pirmininkas, Teatro sąjungos Teatologų-muzikologų skyriaus vadovas Aleksandras Guobys. Popietę vedė Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejaus direktorė Regina Lopienė.

► Rugsėjo 30 d. Umiastovskių rūmuose vyko Vilniaus Gedimino technikos universiteto akademinio choro „Gabija“ (meno vadovė ir dirigentė Rasa Viskantaitė) koncertas. Renginio metu, Umiastovskių rūmų istoriją pasakojo Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejaus direktorė Regina Lopienė.

■ **Maironio lietuvių literatūros muziejuje** rugsėjo 9 d. pristatyta paroda „Karolinai Praniauskaite – 180“.

► Rugsėjo 11 d. vyko Lidijos Šimkutės dvikalbės poezijos knygos „Mintis ir uola / Thought and Rock“ sutiktuvės. Renginyje kartu su autore dalyvavo ir knygą aptarė humanitarinių mokslų daktarė Eugenija Vaitkevičiūtė ir literatūros kritikė Ramutė Dragenytė.

- ▶ Rugsėjo 12 d. – Dalios Staniškienės poezijos skaitymų vakaras „Sugrįžimai“. Dalyvavo poetės vyras Džiugas Staniškis (JAV), bičiulė Nijolė Kersnauskaitė (JAV), aktorė Virginija Kochanskytė, Kauno apskrities Juozo Naujalio muzikos gimnazijos moksleiviai.
- ▶ Rugsėjo 23 d. atidaryta fotomenininko iš JAV Algimanto Kezio paroda. Kartu su autoriumi dalyvavo fotografas Zinas Kazėnas, aktorius Petras Venslovas, smuikininkas Chaimas Šusteris.
- ▶ Rugsėjo 24 d. – paroda „Žaidžiu eilėraščių ir delčiom“, skirta Janinos Degutytės 80-mečiui.
- ▶ Rugsėjo 26 d. vyko poetės Gražinos Tulauskaitės 100-mečio minėjimas. Dalyvavo literatūrologė Kristina Bartkienė, muziejaus išveivų literatūros skyriaus vedėja Virginija Paplauskienė, aktorė Vilija Grigaitytė, smuikininkė Kristina Katavičiūtė. Atidaryta poetei skirta paroda.
- ▶ Muziejaus padalinyje **B. ir V. Sruogų namuose-muziejuje** rugsėjo 30 d. įvyko susitikimas su Nacionalinės premijos laureatu aktoriumi Valentinu Masalskiu.
- ▶ Muziejaus padalinyje **S. Nėries memorialiniame muziejuje** liepos 8 d. – poetės Salomėjos Bačinskaitės-Bučienės ir skulptoriaus Bernardo Bučo laiškų skaitymo vakaras. Dalyvavo aktoriai Ieva Zelionkaitė-Lebeliūnienė ir Henrikas Savickis. Mini spektaklyje gitara grojo Artūras Kelpša. Veikė tautodailininkės Nijolės Būrienės paroda „Laiškas ateičiai“.
- ▶ Rugsėjo 19 d. buvo galima pamatyti Birutės Mar monospektaklį „Poetė“ Salomėjos Nėries (1904–1945) dienoraščių ir eilėraščių motyvais. Tai drama apie ryškiausios praėjusio amžiaus lietuvių poetės likimą, jau virtusj universaliu XX a. menininko tragiškos lemties mitu. Spektakliui pasirinkta dokumentiška Poetės teismo forma: iš salės skamba S. Nėrį kaltinančių ir ginančių straipsnių ištraukos, net teiginys (pasirodęs „Šiaurės Atėnuose“, minint S. Nėries šimtąsias gimimo metines), jog poetei vertėję skirti mirties bausmę. Lygiai taip pat teisiama kiekvienas kūrėjas ir kiekvienas žmogus. Mėginta atsekti, kaip nuo jaunystės džiaugsmu spinduliuojančių eilėraščių S. Nėris priėjo iki „Poemos apie Staliną“, kurios užsakymas buvo vykdomas gyvenant Palemone, šventvagiškai panaudojant jau bebaigiamą kurti poemą apie Lietuvos didžiavirius. Kaip įvyko šis lūžis, kas į tai pastūmėjo (atsakymų ieškota jos dienoraštyje, rašytame nuo keturiolikos metų, ir kūryboje); tai mėginimas reabilituoti poetę, kuriai kūryba ir buvo tikrasis, laimingasis gyvenimas...
- ▶ „Poetė“ – taip pat pretekstas ir galimybė prabilti apie nūdieną, apie kūrėją ir visuomenės požiūrį, kuris neretai būna priešiškas. Tai itin aktuali ir šiuolaikiška tema.
- ▶ Rugsėjo 26–28 dienomis vyko kūrybinis pleneras „Plastika + žodis 2008“ poetės Salomėjos Nėries ir skulptoriaus Bernardo Bučo sodyboje, Palemone. Tai jungtinė dailininkų, rašytojų ir moksleivių edukacinė programa. Plenero kuratoriai – skulptorius Juozas Šlivinskas ir rašytoja Aldona Ruseckaitė. Čia kurė dailininkai Česlovas Banys, Nijolė Būrienė, Virginija Ligeikienė, Sigitas Straigis, Ingrida Šakinytė, Algimantas Šlapikas, Aušra Vaitiekūnaitė, Vidas Valentas, Valentinas Varnas ir Palemono moksleiviai, vadovaujami mokytojos Eglės Stankevičienės. Žodžio meistrams atstovavo: Erika Drungytė, Liudas Gustainis, Alfonsas Ražauskas. Savo kūrinius pristatė bardų pora Neringa ir Edmundas Janušaičiai, besiruošiantys išleisti pirmąją kompaktinę plokštelę „Vilties slenkstis“. Menininkai darbavosi S. Nėries memorialinio muziejaus aplinkoje. Lankytojai galėjo stebėti kuriančiuosius, aplankyti Bučų namus, pasivaišinti šiomet gausiai užderėjusiais obuoliais.
- ▶ Muziejaus padalinyje **J. Grušo memorialiniame muziejuje** rugsėjo 24 d. vyko mokytojos lituanistės Onos Dabrilaitės 100-ųjų

gimimo metų minėjimas. Muzikavo pianistas Darius Kudirka. Atidaryta O. Dabrilaitėi skirta paroda.

▶ Muziejaus padalinyje **J. Tumo-Vaižganto memorialiniame bute-muziejuje** liepos 10 d. surengtas „Naujosios Romuvos“ naujausio numerio pristatymas.

▶ Rugsėjo 25 d. – vakaras „Politikos poezija“, skirtas Juozo Tumo-Vaižganto 139-osioms gimimo metinėms.

■ **Šiaulių „Aušros“ muziejaus** padalinyje **Ch. Frenkelio viloje** liepos 4 d. atidaryta Vytauto Didžiojo karo muziejaus paroda „Lietuvos husarai“, skirta Lietuvos Valstybės (karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienai. Pirmosios žinios apie Lietuvos husarų atsiradimą randamos dar XVI a. pradžios šaltiniuose. Tuo tarpu prieš 10 metų, 1998 m. spalio 1 d., Lietuvoje buvo įkurtas Mokomasis pulkas, tęsiantis garbingas Lietuvos husarų tradicijas atkurtoje nepriklausomoje Lietuvoje. 2000-aisiais metais šiam pulkui suteiktas Didžiojo Lietuvos etmono Jonušo Radvilos vardas.

▶ Parodoje eksponuojama daugiau kaip 70 Vytauto Didžiojo karo muziejaus vertybių: Lietuvos husarų puolamosios ir apsauginės ginkluotės elementų, uniformų, vėliava, karinių paradų atributikos, pulko karių mokymų, kasdienio gyvenimo nuotraukų bei to laikotarpio paveikslų, graviūrų reprodukcijų.

▶ Paroda veiks iki 2008 m. spalio 27 d.

▶ Rugsėjo 13 d. įvyko renginys „Pajudinkim tautos „Varpą“, skirtas dramos–muzikos–dainos draugijos „Varpas“ įkūrimo 100-mečiui. „Varpo“ draugija užsiėmė plačia kultūrine veikla – statė spektaklius, organizavo muzikinius renginius, dirbo švietėjišką darbą.

▶ Renginyje pristatyta kilnojamoji paroda iš „Aušros“ muziejuje ir kitose kultūros paveldo įstaigose saugomos „Varpo“ draugijos medžiagos bei Donato Jokūbaičio pastatytas spektaklis pagal draugijos vaidintų pjesių fragmentus. Tai – trumpa „Varpo“ draugijos istorija, papasakota naudojant menines ir dokumentines formas. Projektą remia Lietuvos Respublikos kultūros ministerija.

▶ Rugsėjo 20 d. paroda ir renginys buvo pristatyti Radviliškio viešosios bibliotekos Paveikslų galerijoje.

▶ Projekto vadovė – Irena Nekrašienė, parodos autorius – Almanas Šlivinskas.

▶ Paroda veikė iki 2008 m. rugsėjo 19 d.

▶ Rugsėjo 20 d. pristatyta kino festivalio „Filmuoja Šiauliai 2008“ programa „Šiauliai kino filmuose“. Buvo rodomos kino filmų, nufilmuotų Šiauliuose 1928–1990 m., ištraukos. Tai – kelionė laiku. Kino filme įamžintas besikeičiantis miestas, žmonės, mados, laisvalaikis.

▶ Organizatoriai: Šiaulių kino meno klubas, Lietuvos kino mėgėjų sąjunga.

▶ Muziejaus padalinyje **Aušros alėjos rūmuose** rugsėjo 10 d. atidaryta Jonišio meno mokyklos mokinių grafikos darbų paroda „XI–XIII a. žiemgalių pilių ir gyvenviečių bei Jonišio rajono miestelių XVII–XVIII a. rekonstrukcijos“. Parodoje pristatoma daugiau kaip 30 jaunųjų menininkų darbų. Jiems sukurti žinių semtasi 2007 m. organizuotame vasaros plenero-ekspedicijoje, kuriam vadovavo Jonišio meno mokyklos mokytoja Vida Žukienė ir konsultantas Ernestas Vasiliauskas, Šiaulių „Aušros“ muziejaus Archeologijos skyriaus muziejininkas. Darbai atlikti tradicine grafikos technika – pieštuku. Parodos atidaryme koncertavo Jonišio meno mokyklos moksleiviai.

▶ Paroda veiks iki 2008 m. lapkričio 15 d.

▶ Rugsėjo 17 d. įvyko parodos „Vilnonis: dabar“ atidarymas, kurio metu Šiaulių universiteto Fizikos katedros dėstytojai demonstravo vilnonio audinio šilumines, elektrines, mechanines, optines

savybes. Parodoje eksponuojama tradicinė tekstilė: vilnoniai audiniai, mezginiai, drabužiai, apavas iš Šiaulių „Aušros“ muziejaus rinkinių, tautodailininkų kūriniai bei Šiaulių pramonės įmonių gaminiai iš vilnos. Parodoje vyksta edukacinė programa „Kamšytinis veltinis“. Rėmėjas – Lietuvos Respublikos kultūros ministerija.

► Parodos kuratorė – Rūta Stankuvienė, dailininkė – Zita Šulcienė.
► Paroda veiks iki 2008 m. lapkričio 15 d.

► Muziejaus padalinyje **Fotografijos muziejuje** rugpjūčio 1 d. pristatyta erotiniais atvirukais išgarsėjusio vieno žymiausių XX a. pradžios moters akto fotografų – prancūzo Julian'o Mandel'io erotinių fotografijų paroda iš prof. Vytenio Rimkaus kolekcijos. J. Mandelio erotinių atvirukų paroda lankytojus neakivaizdžiai nukelia į XX amžiaus pradžią – secesijos laikotarpį. Tai laikas, kai žmonės visiškai išsivadavo nuo kūniškumo slėpimo, išaukštino kūno grožį. Parodai atspausdintos žmogaus dydžio J. Mandelio erotinių atvirukų reprodukcijos. Lankymas buvo nemokamas.

► Paroda veikė iki 2008 m. rugsėjo 13 d.

► Rugsėjo 12 d. įvyko Leonido Tugalevo (Latvija) fotografijų parodos atidarymas. Atidaryme dalyvavo autorius.

► Prieš daugelį metų surengęs parodą Vilniuje, šiandien į Lietuvą L. Tugalevas sugrįžta su naujais darbais, kuriuos pristato Šiaulių fotografijos muziejuje. L. Tugalevo kūryba – šiuolaikiška rimta meninė fotografija. Darbai pripildyti savitos ekspresijos, kiekvienas vaizdas jungiasi su kita plotme, kurdamas surrealistinius gyventojų paveikslus, kuriuos žmonės gaudo akimis. Šis efektas pasiekiamas tobula fotografine technika. Virtuoziskai dirbdamas su modeliais, tiksliai valdydamas tonus, menininkas kuria išbaigtas fotokompozicijas.

► Paroda veiks iki 2008 m. spalio 18 d.

► Rugsėjo 18 d. pristatyta Giedriaus Šiukščiaus fotografikos ir fotoplakataų paroda „Šalutinis poveikis“. Atidaryme dalyvavo parodos autorius.

► Tai jau devintoji Šiaulių universiteto Dizaino katedros vedėjo, profesoriaus G. Šiukščiaus personalinė paroda. Joje eksponuojama per 40 fotografijų, skaitmeninės grafikos ir grafinio dizaino darbų ekologijos tema. Kūriniai skirti gamtos apsaugai, aštriausios ekologinėms situacijoms atskleisti. G. Šiukščiaus fotografijoje, grafinio dizaino kūrinuose nemažai ironijos, sarkazmo. Vizualios darbų estetikos jungtis su turinį papildančiais elementais sukelia įtampos, dramatiškumo nuotaiką. Fotografijas ir skaitmeninę grafikos techniką sukurtus autoriaus darbus sunku priskirti vienai konkrečiai meno rūšiai, dažniausiai jie peržengia tradicinę fotografijos ar grafinio dizaino sampratą ir tampa skaitmenine ir fototechnika atliktais vizualaus meno kūriniais.

► Paroda veiks iki 2008 m. lapkričio 29 d.

■ **Vytauto Didžiojo karo muziejus** Šiaulių „Aušros“ muziejaus Ch. Frenkelio viloje liepos 4 d. atidarė parodą „Lietuvos husarai“. Čia eksponuoti unikalūs ir originalūs daiktai, bylojantys apie Lietuvos husarus ir jų tradicijų tęsėjus. Parodai atrinkta daugiau kaip 70 vienetų Vytauto Didžiojo karo muziejaus vertybių iš Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir XIX–XX a. laikotarpio. Didžioji dalis eksponatų (42 vnt.) apima Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės laikotarpį, 28 eksponatai – XIX–XX a.

► Liepos 10–14 d. Karybos istorijos skyriaus (1795–1940) 5 muziejinkų grupė buvo išvykusi į Pščelniką (Lenkija) pasiruošti lietuvių transatlantinių lakūnų S. Dariaus ir S. Girėno 75-ųjų žuvimo metinių minėjimui. Muziejinkai atnaujino S. Dariaus ir S. Girėno muziejaus-klėtėlės ekspoziciją, sutvarkė jos aplinką ir dalyvavo minėjimo renginiuose. Liepos 13 d. Lietuvos prezidentas

Valdas Adamkus ir Lenkijos prezidentas Lechas Kačynskis (Lech Kaczynski) kartu dalyvavo renginiuose Pščelnike, Myslibuže ir Ščecine, skirtuose S. Dariaus ir S. Girėno istorinio skrydžio per Atlantą 75-osioms metinėms paminėti.

► Rugsėjo 23 d. Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų rehabilitacijos ir ugdymo centro „Lingua“ 5–8 metų vaikams parengta edukacinė programa „Žmogus – istorijos kūrėjas“. Vaikai sužinojo, kaip žmonės gyveno priešistorinės Lietuvos laikotarpiu, lipdė iš molio puodelius ir kovėsi inscenuotame mūšyje.

■ **Alytaus kraštotyros muziejaus** galerijoje „Skrydis“ nuo rugpjūčio 6 d. veikė Lietuvos dailės muziejaus edukacinė paroda „Praeitis atverta ateičiai. Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmai ir jų atkūrimas“. Parodoje pateikiama valdovų rūmų raidos apžvalga nuo seniausių laikų iki šiandieninio atkūrimo. Parodos atidaryme dalyvavo Valdovų rūmų paramos fondo valdybos narys Edmundas Kulikauskas, kuris, be įdomesnių Valdovų rūmų raidos momentų, pristatė ir atstovaujamo fondo veiklą.

► Rugsėjo mėn. galerijoje „Skrydis“ atidaryta paroda „Rinkimų istorija plakatuose 1991–2007“. Parodos kuratorius Artūras Balčiūnas papasakojo apie politinio plakato raidą, plakatuose naudojamas menines išraiškos priemones, atlikimo techniką. apgailėstavo, kad ankstesnieji plakatai buvo daug įdomesni. Juose buvo pateikiama daugiau informacijos, skelbiami memorandumai, partijų šūkiai, jie rinkėjų bandė paveikti tekstu, mintimi. Tuo tarpu šiandien plakatuose vyrauja tik ideologinis charakteris, pateikiamas partijos šūkis ir nieko daugiau. Pastarųjų metų politiniai plakatai virto nuobodžiomis veidų „alėjomis“.

► Rugsėjo viduryje muziejuje buvo atidaryta Nepriklausomybės Akto signataro Vytauto Kolesnikovo tapybos darbų, svarbiausius jo gyvenimo momentus liudijančių nuotraukų, publikacijų, kitų spaudinių paroda. Kartu su vyru ketetą savo pieštų paveikslų pateikė ir jo žmona Nijolė.

■ **Birštono muziejus** rugpjūčio 1 d. organizavo renginį, skirtą profesoriaus, kalbininko Jono Kazlausko 78-osioms gimimo metinėms paminėti. Ne pirmi metai iš eilės rugpjūčio 1 d. Birštono muziejus organizuoja šį renginį. Į jį atvyksta profesoriaus bendražygiai, klasės ir studijų draugai, bei tie, kurie pažinojo, bei gerbia jo atminimą.

► Nuo rugpjūčio 13 d. iki rugsėjo 19 d. Birštono muziejuje surengta Kauniečio fotomenininko Vytauto Tamoliūno fotodarbų paroda „Kauno menininkai“.

► Rugpjūčio 21 d. muziejuje vyko renginys, skirtas Sąjūdžio 20-mečiui. Renginyje buvo prisiminti 1988 m. įvykiai, bei tų įvykių dalyviai.

► Rugsėjo 20 d. buvo pristatyta respublikinė konkursinė tautodailės paroda „Aukšinis vainikas“. Renginyje, skirtame parodai pristatyti, dalyvavo parodos rengėjai ir komisijos nariai, kurie vertino darbus.

► Birštono muziejaus padalinyje **Birštono sakraliniame muziejuje** liepos 3 d. vyko multiplikacinio filmo „Superknyga“ peržiūra. Šis filmukas vaikus supažindina su biblija.

► Rugpjūčio mėn. 7, 10, 17, 22, 24 d. vyko dokumentinio filmo „Žvilgsnis į arkivyskupo T. Matulionio gyvenimą“ (1999 m., rež. D. Ramanauskas) peržiūra. Muziejaus lankytojai memorialinėje T. Matulionio (1873–1962) ekspozicijoje susipažįsta su Dievo tarno gyvenimo istorija. Filme panaudoti XX a. pirmosios pusės archyviniai kadrai, kurie žiūrovą nukelia į Latviją, porevoliucinį Sankt Peterburgą, Vladimiro kalėjimą Rusijoje. Liudininkų pasakojimai gyvai supažindina su didžia arkivyskupo asmenybe, kurio

gyvenimo ir kankinystės tampriai persipynusi istorija šiandienos žmogui paliudija apie tikrųjų vertybių svarbą žmogaus pilnavertei asmenybei.

► Rugsėjo 24 d. Lietuvos dailės istorikų draugijos edukacinio ciklo paskaitą „Jėzuitų šventųjų atvaizdai Lietuvos dailėje“ skaitė dr. N. Markauskaitė. Lektorė itin patraukliai pristatė dažniausiai sutinkamų Lietuvos bažnyčiose jėzuitų šventųjų atvaizdus. Klausytojai gausiai iliustruotoje paskaitoje susipažino su Šventųjų Ignaco Lojolos, Petro Faberio, Petro Ksavero ir ankstyviausia ikonografija.

► Rugsėjo 18, 19, 25 d. muziejuje buvo demonstruojami filmai: „Pažaislio vienuolyno idilės“, „Žemė padovanojusi Lietuvai kardinolą“.

■ **Biržų krašto muziejuje „Sėla“** liepos 16 d. atidaryta edukacinė paroda „Praeitį atverta ateičiai. Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmai ir jų atkūrimas“. Parodą biržiečiams pristatė Valdovų rūmų paramos fondo pirmininkas Edmundas Kulikauskas. Jis supažindino su svarbiausiais Valdovų rūmų istorijos ir atkūrimo faktais. Dešimt parodoje eksponuojamų stendų pateikė trumpą Valdovų rūmų istorinės raidos apžvalgą nuo seniausių laikų iki rūmų atkūrimo XXI amžiuje.

► Nuo liepos 23 d. muziejuje veiks Ainio Bagdono fotografijų paroda. Tai pirmoji šio biržiečio personalinė paroda, kurioje eksponuojama daugiau nei 20 fotografijų.

► Nuo rugpjūčio 13 d. muziejuje veiks paroda „Biržų partneriai ir draugai“. Ji skirta miesto dienai. Eksponuota draugystės ir bendradarbiavimo sutartys, pasirašytos su Biržų rajono savivaldybe, bei jai dovanoti daiktai.

► Rugpjūčio 13 d. atidaryta Dailininkų sąjungos nario Vlodo Lisaičio kūrybos darbų paroda. Jos atidarymo metu dailininkas pristatė 9 tapybos ir 11 grafikos darbų, kurie sužavėjo biržiečius.

■ Rugsėjo 10 d. į savo darbų parodos atidarymą biržiečius pakvietė Biržų krašto profesionalių dailininkų grupė „8 +“. Parodoje eksponuojama dailininkų Vidmanto Jažausko, Lijanos Judickaitės, Ingos Kaminskaitės, Jūratės Pranciliauskienės, Egilo Skujos, Sandros Sukarevičiūtės, Sonatos Vasyliūtės-Čepukienės ir Irenos Vegienės kūrybos darbai. Parodos atidarymo metu pristatytas albumas „Grupė „8+“, kuriame trumpai pristatoma grupės veikla, aktyviausi nariai ir jų darbai.

► Rugsėjo 13 d. muziejuje atidaryta biržiečių tautodailininkų Ramutės Petronytės ir Vydo Vareikos darbų paroda (skirta atminti tautodailininkę Adelę Sadauskienę). Visus sužavėjo Ramutės Petronytės įvairiaspalvės pintos juostos ir Vydo Vareikos medžio drožiniai (kaukės, šaukštai ir kt.).

► Rugsėjo 27 d., minint tarptautinę Turizmo dieną, muziejaininkai pakvietė biržiečius pakeliauti po žymiąsias Biržų rajono ir Skaistkalnės (Latvija) vietas. Šiais metais seni ir nauji muziejaininkų draugai, norintys geriau pažinti savo kraštą, keliavo maršrutu Biržai–Kirkilai–Rindaugai–Suostas–Germaniškis–Skaistkalnė. Šis maršrutas susilaukė didelio biržiečių dėmesio ir palaikymo.

► Muziejaus „Sėla“ filiale **Vabalninko muziejuje** rugpjūčio mėn. veiks tautodailininko Vytauto Jarecko ir pedagogės Lilonės Tubelytės paroda „Metalas ir žolynai“. Metalu kryžius (saulutes su spinduliais ir žalčiukais), primenančius senovės kalvystės meną, parodai pateikė Vytautas Jareckas. Prie sakralinę aurą skleidžiančių kryžių gražiai prisiderino Lilonės Tubelytės natūralių džiovintų žolynėlių paveikslėliai ir atvirukai.

■ **Druskininkų miesto muziejuje** liepos 5 d. įvyko Eduardo Mieželaičio kūrybos vakaras. Vakaro vedėjas muzikologas Vaclovas Juodpusis pristatė poeto E. Mieželaičio poezijos ir muzikos

sąsajas, aktorė Gražina Urbonaitė skaitė poeto eiles ir jo draugų prisiminimus, o solistai leva Simonavičiūtė (sopranas), Aušrinė Šikšnytė (mecosopranas) ir Artūras Miknaitis (bosas) bei koncertmeisterė Giedrė Muralytė-Eriksonė atliko A. Kačanausko, A. Belazaro, V. Laurušo vokalinius kūrinius pagal E. Mieželaičio eiles. Vakare dalyvavo poeto žmona, dukterė ir anūkė.

► Liepos 11 d. jau penktą kartą Miesto muziejuje Druskininkų savivaldybės padėkomis ir pinigėmis premijomis buvo apdovanoti abiturientai, gerai ir labai gerai baigę vidurinio ugdymo mokyklas.

► Liepos 11 d. įvyko koncertas „Džiazo duetas“, kuriame skambėjo Tomo Čiukauskio džiazo standartų ir *bossa nova* autorinės aranžuotės. Atlikėjai – Tomas Čiukauskas (saksofonas) ir Vainius Dovydaitis (fortepijonas).

► Liepos 12 d. terasoje koncertavo Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas Čiurlionio kvartetas.

► Liepos 18 d. įvyko koncertas iš festivalio „Druskininkų vasara su M. K. Čiurlioniu“. Pianistai Artas Balakauskas ir Indhuon Srikaranonda-Balakauskienė iš Tailando programoje atliko M. K. Čiurlionio, F. Schubert, F. Mendelssohn-Bartholdy ir I. Stravinskio kūrinius.

► Liepos 31 d. įvyko festivalio „Druskininkų vasara su M. K. Čiurlioniu“ koncertas. Instrumentinis trio – Dainius Puodžiukas (smuikas), Viktorija Zabrodaitė (fleita) ir Vilma Rindzevičiūtė (fortepijonas) atliko M. K. Čiurlionio, A. B. F. Rstenau, D. Cimarosa, F. Kreisler, Ph. Gauber, V. Barkausko, B. Martin ir A. Abrey kūrinius.

► Rugpjūčio 1 d. koncertavo smuikininkė Dalia Kuznecovaitė ir pianistas Leonidas Dorfmanas.

► Rugpjūčio 4 d. įvyko Meistriškumo mokyklos smuikininkų baigiamasis koncertas.

► Rugpjūčio 16 d. – kamerinės muzikos koncertas „Muzikinių pokalbių erdvėje“. Meilės duetų arijas iš operų atliko Alvilis Cedrinš (baritonas, Latvija) ir Skaidra Jančaitė (sopranas). Jiems akomponavo Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Dainavimo katedros koncertmeisterė Gražina Zalatorienė.

► Rugpjūčio 20 d. fortepijoninės muzikos koncertinę programą atliko festivalio „Muzika be sienų“ dalyvė profesorė iš Kazachstaną Dana Ali.

► Rugpjūčio 23 d. kūrybinis trio: aktorė Virginija Kochanskytė, mesocopranas Rita Preikšaitė, pianistė Rūta Blaškytė, atliko muzikinę poetinę kompoziciją „Vasaros naktys“ iš VI tarptautinio menų festivalio „Druskininkų vasara su M. K. Čiurlioniu“ programos. Kompozicija buvo sukurta Kultūrų dialogo metams bei prancūzų kompozitoriaus Hectoro Berliozos gimimo 205-osioms metinėms pažymėti.

► Rugpjūčio 26 d. įvyko 9-ojo plenero „Raigardas 2008“ parodos atidarymas. Plenerą organizuoja Druskininkų dailininkų grupės „Kopėčios“ vadovas Saulius Rudzikas. Pastarojo menininko paveikslas, pavadintas „Smėlio tiltai“, tapo simboliu, nes būtent tokia buvo šiemetinio plenero tema.

► Pleneras „Raigardas“ jau įgavęs tarptautinį mastą. Jame yra dalyvavę dailininkai iš Lenkijos, Vokietijos ir Latvijos. Šiemet dalyvavo Latvijos atstovė Viktorija Kosenko, parodai pateikusi tris savo darbus – „Liškiava“, „Raigardas“ ir „Parko vila“. Lenkijai atstovavo lietuvių kilmės dailininkas Stasys Eidrigėvičius, nutapęs „Smėlio žmogų“. Plenero savo darbus pristatė dailininkai: druskininkiečiai Jūratė Kazakevičiūtė ir Darius Joneika, svečiai Artūras Savickas, Rūta Katiliūtė, Skaidrė Butnoriūtė, ir Borisas Jokubauskis.

► Rugpjūčio 30 d. muziejuje koncertavo fortepijoninis trio „Kaskados“.

- ▶ Rugsėjo 13 d. muziejuje Dovilė Bagdonaitė (fortepijonas), Nerita Pokvitytė (sopranas) ir Ieva Marija Eidukonytė (smuikas) atliko programą „Klaros Šuman dainų popietė“. Renginio vedėja Dovilė Bagdonaitė pristatė XIX a. pianistės ir kompozitorės Klaros Šuman gyvenimo ir kūrybos fragmentus.
- ▶ Rugsėjo 20 d. koncertavo Sabina Martinaitytė (sopranas), Liudas Mikalauskas (bosas), Audronė Eitmanavičiūtė (fortepijonas). Kolektyvas atliko M. K. Čiurlionio amžininkų ir nūdienos autorių kūrinius.
- ▶ Rugsėjo 26 d. muziejuje buvo atidaryta Pasaulinei turizmo dienai skirta Gardino fotografų draugijos paroda „Augustavo kanalas Baltarusijoje“. Joje užfiksuoti XIX a. sumanyto ir veikusio kanalo atstatymo darbai, šventės ir pirmosios jau veikiančio turistinio vandens maršruto gyvavimo akimirkos.
 - **Jonavos krašto muziejuje** liepos 4 d. atidaryta Algio Butlerio fotografijų paroda „Prie dviejų vandenių po trisdešimt metų“. Nuotraukų autorius pristato dar nepalietą dviejų upių Šventosios ir Šavaros kraštovaizdį.
- ▶ Rugsėjo 15 d. Gyvųjų amatų pristatymas Žolinės šventėje Juškonių kultūros centre. Jonavos krašto muziejaus darbuotojos supažindino Juškonių bendruomenę su Žolinių papročiais, vaisi- no septynių žolelių arbata, duona su kaimišku sviestu ir sėmenų druska.
- ▶ Rugsėjo 29 d. Istorijos skyriuje atidaryta Senovinių skarų paroda „Skaros – meno kūriniai, paveikslai“. Sulankstytos ir įrė- mintos skaros atrodo kaip miniatiūriniai paveikslai, pulsuojantys promočiutės skrynių paslaptimis, raštų bei gėlių žavesiu.
- ▶ Muziejaus padalinyje **Tautodailės amatų centre** rugsėjo 6 d. senų ikonų parodos atidarymas.
- ▶ Rugsėjo 6 d. – Gyvųjų amatų pristatymas Šveicarijos kaimo bendruomenės šventėje „Rudens mozaika“.
- ▶ Rugsėjo 20 d. Jonavos krašto muziejus atstovavo rajoną Aps- krities turizmo mugėje „Turizmas ir kultūra“ Birštone. Muziejini- kai pristatė kulinarinį paveldą – sūrius, keptus obuolius, rūkytą žuvį. Šventėje dalyvavo ūkininkai, muziejininkai, dainos ir šoki entuziastai.
- ▶ Rugsėjo 26 d. **Samulevičių sodyboje** vyko prisiminimų vaka- ras „Dylantys rudens pėdsakai“, skirtas rašytojo ir dramaturgo Raimundo Samulevičiaus 71-osioms gimimo metinėms paminėti. Tą dieną vyko R. Samulevičiaus pagrindinės mokyklos penktokų krikštynos, estafetės, apdovanojimai. Vakare, prie laužo, moky- klos moksleiviai skaitė savo rašinius, ese apie Raimundo Samu- levičiaus kūrybą, gyvenimą. Susirinkusieji pasidalijo atsiminimais apie rašytoją, dramaturgą R. Samulevičių.
 - **Joniškio istorijos ir kultūros muziejuje** rugsėjo 1 d. ati- daryta rajono tautodailininkės Rimos Norkuvienės nėrinių paroda „Nėrinių simfonija“.
- ▶ Rugsėjo 6 d. vyko renginys, skirtas Joniškio krašto šviesuolės, nusipelnusios mokytojos Eugenijos Rudytės 100-osioms gimimo metinėms paminėti.
- ▶ Rugsėjo 9 d. Žagarėje vyko renginys „Menais prabunda praei- tis“, skirtas Europos žydų kultūros dienai paminėti. Visus, besi- dominčius žydų kultūra, muziejus pakvietė į Žagarę pasiklausyti dr. Marijos Krupoves Berg paskaitos apie žydų muzikinės kultū- ros tradicijas, jos atliktų dainų žydų kalba. Vakare Žagarės sina- gogoje buvo parodytas filmas „Susitikimai“ apie žydų gyvenimą Lietuvoje. Filmą įgarsino perkusininkas Arkadijus Gotesmanas, trimitininkas Valerijus Ramoška, smuikininkas Morisas Kirzneris. Renginį vedęs Vytautas Toleikis priminė Žagarėje gyvenusius gar- siausius žydus: fiziką, atominės bombos kūrėją Izaoką Kikoiną, arbatos prekiautoją Kalmaną Zeeva-Visockį, lietuviško judaizmo propaguotoją Izraelį Salanterį-Lipkiną ir kt. Buvo atidaryta vietinio literato fotografijų paroda „O kalnai Judėjoje judėjo...“.
- ▶ Rugsėjo 23 d. Joniškio Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčioje atidaryta konkurso „Išsaugokime praeitį“, skirto Euro- pos paveldo dienoms paminėti, piešinių ir fotografijų paroda, ku- rios tema – „Sakralinis menas“. Parodoje eksponuojami Joniškio rajono moksleivių konkursiniai darbai.
- ▶ Rugsėjo 23 d. vyko Žydų genocido dienos paminėjimas Vilkaui- šio miške, kur sušaudyta apie 500 žydų tautybės žmonių. Prisimi- nimais dalinosi kraštiečiai Stanislovas Žigas. Pagerbtas žuvusiųjų atminimas. Minėjime dalyvavo Neda Malūnavičiūtė, Vytautas La- butis. Skambėjo žydiška muzika.
- ▶ Rugsėjo 28 d. Joniškio Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčioje apdovanoti piešinių ir fotografijų konkurso nugalėto- jai.
 - **Kelmės krašto muziejuje** liepos 1–14 d. surengti tradiciniai 21-ieji žemaičių etnomuzikavimo ir liaudies amatų kursai. Kelmės dvaro sodybos pastatų patalpose vyko kanklių gamybos, kerami- kos, liaudies grafikos, kaukių drožybos, akmens tašimo, audimo staklėmis ir juostų audimo praktiniai užsiėmimai. Vasaros kursų organizatoriai Kelmės kultūros centro folkloro skyrius.
- ▶ Liepos 26 d. muziejuje atidaryta Aliaus Berdenkovo (skulptūra) ir Miglės Kosinskaitės (tapyba) paroda pagal projektą „Menas se- nuosiuose Lietuvos dvaruose“.
- ▶ Liepos 30–31 d. vyko renginiai, skirti Sąjūdžio veiklos rajone dvidešimtmečiui ir Laisvės dienai pažymėti. Šeštadienį laikantis tradicijų buvo aplankytos kryžiais pažymėtos vietos, menančios dar Laisvės kovų pradininkus: partizanus, politinius kalinius, trem- tinius. Aplankytas ir kryžius prie buvusio Kelmės dvaro (dabar Kel- mės krašto muziejus).
- ▶ Rugsėjo 21 d. muziejuje vyko penktojo Tytuvėnų vasaros fes- tivalio vokalinės muzikos koncertas, kuriame dalyvavo Liora Gro- dnikaitė (sopranas) ir Leonid Dorfman (fortepijonas, Vokietija). Programoje: A. Thomas, J. Offenbach, C. Saint-Saens, E. Satie, J. Massenet, M. Ravel kūriniai.
- ▶ Rugsėjo 12 d. muziejuje atidaryta Laimono Šmergelio tapybos darbų paroda.
 - **Kėdainių krašto muziejaus Daugiakultūriame centre** rug- pjūčio 1 d. vyko Irenos Duchovskos (Akademija) poezijos vakaras ir ansamblio „Issa“ koncertas.
- ▶ Rugsėjo 7 d. buvo atidaryta Kėdainių krašto dailės draugijos narių tapybos darbų paroda „Mūsų dvarai“.
- ▶ Rugsėjo 8 d. vyko tarptaurtine konferencija „Kultūrinė įvairovė Europoje. Istorijos įtaka miesto vystimuisi“.
- ▶ Rugsėjo 13 d. koncerte, skirtame Danų kultūros dienai „Romancero Gitaro“, skambėjo danų klasikinės gitaros virtuozo Volkmaro Zimmermano ir Vilniaus savivaldybės choro „Jauna muzika“ (vyr. dirigentas Vaclovas Augustinas) atliekami kūriniai. Renginį organizavo Danų kultūros institutas.
- ▶ Rugsėjo 3 d. pristatytas Vydo Bečialio fotoalbumas „Kėdai- niai“.
- ▶ Rugsėjo 5 d. buvo atidaryta Stanislavo Markovskio (Lenkija) paroda „Šventasis peizažas – lenkų medinės bažnytelės“. Orani- zavo Lenkų institutas.
- ▶ Rugsėjo 7 d. vyko Europos žydų kultūros dienos renginys „Mu- zika“. Dalyvavo Vilniaus jaunimo ansamblis „Fejerlech“. Vadovė Laris Vyšniauskienė.

- ▶ Rugsėjo 12 d. pristatytas skulptoriaus, Krašto kultūros premijos laureato Vytauto Ulevičiaus albumas „Medžio giesmė“.
- ▶ Rugsėjo 26 d. vyko tarptautinė konferencija „Neišmoktos P. Stolyfino pamokos“. Pranešimus skaitė istorikai iš Maskvos, Kaliningrado, Vilniaus ir Kėdainių. Buvo organizuota ekskursija į Kalnaberžės dvarą. Renginį organizavo Kėdainių krašto muziejus, Rusų kultūros klubas „Susitikimai“.
- ▶ Rugsėjo 29 d. vyko Vytauto V. Landsbergio kūrybos vakaras, kuriame buvo pristatytas filmas „Kai aš buvau partizanas“
- ▶ **Arnelų (seniorų) name** rugsėjo 27 d. pristatytos vilnos vėlimo tradicijos. Veikė tautodailininkės Genovaitės Sorokienės veltinių papuošalų paroda, buvo mokoma pasigaminti veltų papuošalų.
 - **Kretingos muziejuje** liepos 3 d. atidaryta paroda „Nacionalinis pinigais – litais“, skirta lito įvedimo 15-likos metų sukakčiai paminėti.
 - ▶ Liepos 4 d. muziejuje atidaryta Klaipėdos apskrities tautodailininkų kūrybos darbų paroda „Aukso vainikas“.
 - ▶ Liepos 4 d. muziejuje įvyko šventė, skirta rajono Garbės pilietės gydytojos Adolfinos Nijolės Elijošaitienės 70-mečiui paminėti.
 - ▶ Rugsėjo 7 d. atidaryta paroda „Viliui Orvydui atminti“. Tai IV tarptautinio dailininkų plenero kūrybos darbai.
 - ▶ Rugsėjo 8 d. muziejuje įvyko poezijos vakaras „Tikėjimo rasa į Lietuvą grįžtu“, skirtas brolio Bernardo OFM jubiliejiniam gimtadieniui paminėti.
 - ▶ Rugsėjo 8 d. Baltojoje salėje vyko populiarios klasikinės muzikos koncertas. Koncertavo Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro solistai L. Ramelienė (sopranas), M. Rojus (baritonas), koncertmeisterė L. Piaseckienė.
 - **Kupiškio etnografijos muziejaus** padalinyje **A. Petrausko muziejuje** liepos 3 d. vyko plenero „Ažuolų takas Adomui“ metu sukurtų darbų pristatymas. Muziejaus įkūrėjui A. Petrauskui skirtą paminklą atidengė jo autorius akmens meistras V. Jasinskas. Kupiškio rajono savivaldybės mero pavaduotojas A. Mikėnas plenero dalyviams įteikė savivaldybės Padėkos raštus.
 - ▶ Liepos 5 d. **Kupiškio rajono savivaldybės kultūros centro V. Tražų salėje** vyko tarptautinė amatų ir verslo konferencija „Lino kelias per Europą. Audimo amatas“. Pranešimus, skirtus linininkystės istorijai bei dabartinei situacijai skaitė pranešėjai iš Lietuvos ir Latvijos. Pranešimą „Didinga mažo augalo istorija. Lietuviškasis linas“ perskaitė Kupiškio etnografijos muziejaus specialistas A. Kleniauskas. Išklaušę pranešimus, konferencijos dalyviai diskutavo apie linininkystės ir audimo amato išsaugojimo galimybes, priėmė kreipimąsi į atsakingas valstybės institucijas.
 - ▶ Liepos 6-ąją – Valstybės dieną – **Kupiškio etnografijos muziejuje** atidaryta grafiko E. Jurėno paroda, skirta autoriaus 85-osioms gimimo metinėms, ir keramiko A. Lauciaus jubiliejinė paroda, skirta šio kūrėjo 80-osioms gimimo metinėms paminėti. Parodose eksponuoti kūriniai iš Lietuvos nacionalinio muziejaus, Kupiškio etnografijos muziejaus rinkinių bei E. Jurėno žmonos V. Jurėnienės asmeninio rinkinio. Prisiminimais apie menininkus dailiosios jų artimieji, draugai ir pažįstami. Koncertavo Kupiškio rajono kultūros centro moterų vokalinis ansamblis „Versmė“ (vadovė N. Sankauskienė).
 - ▶ Rugsėjo 8 d. **V. Šleivyčės paveikslų galerijoje** atidaryta Kupiškio rajono Antašavos pagrindinės mokyklos I–IV klasių mokinių piešinių paroda.
 - ▶ Rugsėjo 18 d. Kupiškio etnografijos muziejuje vyko seminaras „Senoji sėlių žemė“. Rajono mokytojams, dėstantiems istoriją, kuruojantiems kraštotyrinę bei etnokultūrinę veiklą mokyklose,

- pranešimus, skirtus sėlių genties paveldui, skaitė Klaipėdos universiteto dėstytojas, humanitarinių mokslų daktaras G. Zabiela ir Zarasų rajono savivaldybės kultūros centro etnografe R. Vitaitė.
- ▶ Rugsėjo 19 d. Kupiškio etnografijos muziejuje atidaryta Kupiškio rajono Subačiaus gimnazijos meninės fotografijos būrelio (vad. G. Vaičiakauskienė) mokinių kūrybos darbų paroda „Gamta kviečia jamžinti“.
- ▶ Rugsėjo 20 d. Kupiškio etnografijos muziejuje atidaryta tautodailininkės G. Vaičiakauskienės autorinė, jubiliejinė kūrybos darbų paroda. Autorė kupiškėnams žinoma kaip tapytoja, keramikė, karpinių meistrė. Parodos atidarymo proga G. Vaičiakauskienę sveikino gausus kolegų, artimųjų ir bičiulių būrys, valdžios atstovai. Jubiliejinėje parodoje autorė eksponavo 32 tapytus paveikslus ir 42 įvairia technika sukurtus keramikos darbus.
- ▶ Rugsėjo 20 d. ant Kupiškio (Aukštupėnų) piliakalnio vyko Kupiškio etnografijos muziejaus ir rajono savivaldybės kultūros centro organizuotas renginys, skirtas Baltų vienybės dienai. Šis renginys pratęsė muziejinkų vykdytą projektą „Senoji sėlių žemė“. Ant piliakalnio kupiškėnams ir miesto svečiams koncertavo folkloro kolektyvai: „Kupkėmis“ (Kupiškis), „Laukam parį“ (Bauskė, Latvija), „Salduvė“ (Šiauliai), „Pulkelis“ (Panevėžys), „Linaga“ (Kaunas), Varėnos rajono Matuizų kaimo muzikantai. Piliakalnį puošiančiame kupiškėno, tautodailininko V. Jasinsko akmeniniame aukure titnagu ir skiltuvų žiebtu ugnis.
 - **Lazdijų krašto muziejus** liepos 28–rugsėjo 2 dienomis kartu su Lietuvių kalbos instituto darbuotojais vykdė projektą „Seirijų ir Metelių krašto šnektos tyrimai“. Projektą finansuoja Valstybinė lietuvių kalbos komisija.
 - ▶ Muziejaus padalinyje **Veisiejų krašto muziejuje** liepos 25 d. vyko edukacinė programa „Žvakių liejimas“ suaugusiesiems.
 - ▶ Rugsėjo 20 d. paminėtas Sąjūdžio dvidešimtmetis. Atidaryta jubiliejui skirta paroda. Šiame mieste prieš dvidešimt metų įvyko pirmasis rajone Sąjūdžio mitingas.
 - ▶ Muziejaus padalinyje **Laisvės kovų muziejuje** liepos 17 d. paminėtas Sąjūdžio dvidešimtmetis, atidaryta paroda.
 - ▶ Rugsėjo 20 d. atidaryta ekspozicija „Dainavos apygardos išsivaduojamasis partizaninis judėjimas ir laisvės kovos“.
 - ▶ Muziejaus padalinyje **Etnografinėje Prano Dzūko sodyboje** liepos 7–11 dienomis Etnografinėje Prano Dzūko sodyboje vyko medžio drožėjų pleneras „Dzūkai – Dzūkijai“.
 - ▶ Liepos 12 d. įvyko mėgėjų teatrų šventė „Susipažinkime“. Šventė finansuota pagal Šeštokų seniūnijos bendruomenės komiteto parengtą projektą „Susipažinkime – dzūkučiai Prano Dzūko sodyboje – rudens ekvinoxija“, gavus lėšas iš Dzūkijos VVG vykdomos programos LEADER+.
 - ▶ Rugsėjo 19 d. pravesta popietė „Tradicinė dzūkų buitis“ Krosnos dienos centro „Naminukai“ nariams.
 - ▶ Etnografinės Prano Dzūko sodybos teatras „Sodžius“ rugsėjo 24 d. dalyvavo Dobilėlio penkialapio teatrų šventėje Žemaitiemyje.
 - ▶ Muziejaus padalinyje **Kapčiamiesčio Emilijos Pliaterytės muziejuje** liepos mėnesį organizuota kraštotyros ekspedicija po Purvinių kaimą.
 - ▶ Rugsėjo mėnesį vyko ekspedicija po Kapčiamiesčio kraštą su Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto darbuotojais. Jai vadovavo etnologė Gražina Kadžytė. Ekspedicijos metu užrašyta medžiaga apie liaudies muzikantą Jurgį Valentą.
 - **Marijampolės kraštotyros muziejaus** „Saulėračio“ galerijoje liepos 8 d. atidaryta Vitalijaus Butyrino (Vilnius) fotografijų

paroda „Terra incognita“.

► Rugpjūčio 5 d. „Saulėračio“ galerijoje atidaryta Vytauto Suslavičiaus (Vilnius) fotografijų paroda „Džiazas – Lietuva“.

► Rugpjūčio mėn. 14 d. vyko edukacinė valandėlė „Senieji Žolinės papročiai“. Su Žolinės tradicijomis lankytojus supažindino poetė Ona Mačiulienė.

► Rugpjūčio 27 d. „Saulėračio“ galerijoje atidaryta edukacinė paroda „Praeitį atverta ateičiai – Lietuvos Didžiųjų kunigaikščių rūmai ir jų atkūrimas“.

► Rugsėjo 18 d. vyko edukacinis renginys „Ką žinai apie savo miestą?“. Juo buvo siekiama sudominti jaunimą savo miesto istorija. Apie Marijampolės atsiradimą, krašto piliakalnių, archeologinius radinius, svarbius istorinius įvykius bei žymius žmones pasakojo Marijampolės miesto istorijos žinovas Kęstutis Subačius. Renginio pabaigoje dalyviai įsitraukė į aktyvią diskusiją.

► Rugsėjo 26 d. „Saulėračio“ galerijoje atidaryta Aušros Garbutkaitės (Kaunas) dirbinių iš odos paroda.

■ **Mažeikių muziejuje** liepos 1 d. atidaryta Vidmanto Šilgalio kūrybos darbų paroda „Keptuvės, kurios nekepa“.

► Muziejuje plačiai paminėtas Sąjūdžio dvidešimtmetis. Liepos 7 d. pirmo aukšto salėse eksponuota kilnojamoji paroda „Kelias į laisvę“, skirta LPS jubiliejui. Rugsėjo 4 d. ją pakeitė muziejinių paruošta edukacinė paroda su filmų peržiūra, spalvinimo ir žinių patikrinimo konkursais ir integruotomis pamokomis. Jubiliejinių renginių programą muziejuje užbaigė Mažeikių sąjūdžio tarybos organizuota dokumentinės 1988–1990 metų medžiagos peržiūra. Popietėje dalyvavo LPS Palangos skyriaus narys operatorius Donatas Ramanuskas.

► Rugpjūčio 23 d. vyko renginiai, skirti juodojo kaspino dienai ir LLA rinktinės žūties 50-mečiui paminėti. Sedos bažnyčioje aukotos šv. Mišios, palaidojimo vietoje, prie paminklinio akmens, eiles skaitė Sedos V. Mačernio gimnazijos moksleiviai, kovotojų garbei griaudėjo šaulių salvės. Po to eisena pasuko į žūties vietą Dagių miške, prie atminimo ženklų. Minėjime kalbėjo LPS pirmininkas Rytas Kupčinskas, Mažeikių rajono vicemeras Rimantas Norkus, Lietuvos Seimo narė Audronė Pitrenienė, aukų giminės iš Italijos.

■ **Mažosios Lietuvos istorijos muziejuje** (D. Vandens g. 6) liepos 17 d. buvo atidaryta vaškinių figūrų paroda. Parodoje eksponuota 16 vaško figūrų, sukurtų Sankt Peterburgo vaškinių figūrų muziejaus dirbtuvėse (grupės „The Beathles“ nariai, aktoriai Danny De Vito, Arnold Schwarzenegger, Bruce Willis ir kt. įžymybės). Visos figūros – konkretaus žmogaus dydžio ir sukurtos siekiant kuo didesnio tikroviškumo bei panašumo į konkretų asmenį. Prie kiekvienos vaškinės figūros buvo pateikiama ir tekstinė informacija. Skirtingai nei užsienio muziejuose, čia atvežtą vaškinę kolekciją buvo galima fotografuoti nemokamai. Paroda veikė iki rugpjūčio 2 d.

► Rugpjūčio 1 d. muziejaus padalinyje **Pilies muziejuje** (Pilies g. 4) įvyko karybos, senovinių šokių, muzikos, pramogų ir ugnies šventė „Viešnage viduramžių mieste’ 08“. Renginys suorganizuotas minint 756-ąjį Klaipėdos miesto gimtadienį. Šiais metais šventėje buvo siekiama apimti platesnį Klaipėdos istorinės raidos laikotarpį – nuo pat ankstyvųjų viduramžių iki baroko. Kiekvienas atskirai pristatomas laikotarpis supažindino su jį atitinkančia militaristine kultūra, šokių bei dainų palikimu ir kt. Piliavietės teritorijoje viso renginio metu veikė viduramžiška karinė stovykla, buvo eksponuojama senovinės ginkluotės paroda, vyko viduramžių karių kovos. Skambėjo senovinė muzika, o šventės dalyviai galėjo pasimokyti to meto šokių. Drąsiausieji miestiečiai išbandė savo

jėgas žaidimuose ir estafetėse, o rankos ir akies taiklumą – šaudydami iš lankų. Tuo pačiu metu piliavietėje amatininkai demonstravo amatus, o šventę vainikavo Lietuvoje dar neregėtas ugnies fakyry grupės „Litfire“ pasirodymas.

► Rugpjūčio 29 d. muziejus ir Viešoji įstaiga „Menų gatvė“ Klaipėdiečius pakvietė į vasaros sezono uždarymo meno projektą Klaipėdos skulptūrų parke. Žiūrovai turėjo galimybę išvysti ir išgirsti: aerografų interpretacijas skulptūrų tematika, pokalbius su skulptūrų parko autoriais, L. Kavaliausko istorinius pasiūlymus. Savo tekstus skaitė A. Riebzdaite, E. Gaidauskas, N. Kepenienė, R. Kmita, S. Simanaitienė ir kt., dirbo fotografai, kurie fiksavo parko lankytojų gyvenimo akimirkas šalia mėgstamų skulptūrų. Klaipėdiečiai turėjo galimybę sudalyvauti improvizuotame akmens kalimo simpoziume, kuriam vadovavo skulptoriai S. Mišeikis ir J. Virbaskas.

► Rugsėjo 16 d. muziejuje (Didžioji Vandens g. 6) buvo atidaryta paroda „Skrynia grįžta“. Čia eksponuotos tautodailininkų Angelės ir Vytauto Raukčių sukurtos (pagamintos iš medžio ir dekoruotos) skrynios bei XIX a. vid.–XX a. pr. tradicinės kraičio skrynios iš Mažosios Lietuvos istorijos muziejaus fondų. Parodos tikslas – pristatyti lankytojams tradicinių kraičio skrynių istoriją: nuo jų atsiradimo liaudies butyje ištakų iki pritaikymo šiandieniniame gyvenime. Parodos organizatoriai siekė sudominti lankytojus liaudies menu, atkreipti dėmesį į tradicinių kraičio skrynių ornamentus, nes ornamentas yra pagrindinis liaudies dekoratyvinių darbų akcentas. Parodos kuratorė – etnografijos skyriaus vedėja Aušra Kavaliauskienė. Paroda veikė iki spalio 11 d.

► Tai pat kartu su paroda „Skrynia grįžta“ muziejuje buvo suorganizuotas Klaipėdos miesto bei rajono vaikų ir jaunimo piešinių konkursas (registracija buvo vykdoma iki rugsėjo 30 d.).

► Tai pat kartu su minėta paroda (nuo rugsėjo 17 d. iki spalio 11 d.) muziejuje vyko ir edukaciniai užsiėmimai „Skrynia grįžta“. Užsiėmimų metu vaikai buvo supažindinami su senosiomis lietuvių (Klaipėdos krašto) liaudies tradicijomis, papročiais, kraičio skryniomis, jų svarba kiekvienos merginos gyvenime bei kitais įdomiais faktais. Užsiėmimo metu visi apsilankiusieji turėjo galimybę plačiau susipažinti su kraičio skrynios atsiradimo istorija, jos paskirtimi, gamybos būdu, dekoravimu, spalvomis. Taip pat buvo pasakojama apie kuparų atsiradimą, spalvas, ornamentiką, skirtumus nuo kraičio skrynių. Moksleiviams buvo pateikiamos ir praktinės užduotys.

■ **Molėtų krašto muziejus** liepos 4 dieną **Alantos dvaro rūmuose** atidarė Aukštaitijos auksarankių siuvinėtojų per dešimt susibūrimo vasarų sukurtų darbų parodą. Stovyklos vadovė dailininkė tekstilininkė Michalina Šaknienė prisiminė ankstesnėse stovyklose taikytas darbų technologijas bei būdus ir tuo pačiu apgailestavo, kad sukurti itin gražius darbus per tokį trumpą stovyklos laiką ne taip jau paprasta. O juk kiekviena, paėmusi į rankas adatą, į savo darbą nori ir dalelę savo širdies įdėti, kad tas darbas skleistų šilumą. Tačiau, pasak jos, į seminarą atvykstančios moterys itin atkaklios ir per trumpą laiką sugeba daug nuveikti. M. Šaknienė apie kiekvieną parodos eksponatą turėjo ką pasakyti, mokėjo patarti, pagirti. Vadovė džiaugėsi, kad per visus vykčius seminarus pavyko prisiliesti vis prie kitų siuvinėjimo technikų.

► Siuvinėtojos į šiemetinę parodą iš įvairių šalies kampelių susivežė dalį to, ką buvo sukūrusios ankstesniuose seminaruose, todėl, pridėjus ir šiemetinius darbus, išėjo itin gausi paroda. Daug gražių padėkos žodžių ir linkėjimų siuvinėtojoms nuskambėjo iš rajono tautodailininkų vadovo Vyt. Biknerio lūpų.

- ▶ Tą dieną buvo pristatytas leidinys „Siuvinėtojos iš Naujasodžio: Janina Čekelienė, Ramutė Žiagūnienė, Teresė Sabaliauskienė, Angelė Stasė Bareikienė“, kuris skirtas vietos menininkėms, jų kūrybai. Apibendrinta Aukštaitijos siuvinėtojų ir Utenos apskrities jaunųjų siuvinėtojų kūrybos stovyklų medžiaga. Tradiciniam renginiui muzikinį foną dovanojo alantiškis tautodailininkas, liaudies muzikantas Jonas Matelionis.
- ▶ Liepos 6-ąją – Lietuvos Valstybės – Karaliaus Mindaugo karūnavimo dieną krašto muziejaus ir Kultūros centre įsikūrusiose „**Akcijos M**“ parodų salėse buvo atidaroma dailininkų tėvo Kosto ir sūnaus Vido Poškų darbų paroda. Parodos atidarymo akimirka, dailininkai sukūrė betarpišką aplinką, galimybę prisiliesti prie darbų, pasigrožėti jais, užduoti iškilusius klausimus autoriams. Paroda veikė iki rugpjūčio 24.
- ▶ Rugpjūčio 22–rugsėjo 8 d. krašto muziejaus parodų salėje veikė uteniškės tautodailininkės Ramunės Bivainienės tapybos darbų paroda. Darbuose slypi užkoduota žydėjimo, pakylėjimo, gerumo jėga. Žiūrovas iš karto prisiriša prie jų.
- ▶ Rugsėjo 12 d. krašto muziejuje buvo pristatyti Čiulėnų pagrindinės mokyklos mokinių keramikos darbai. Tai jau trečioji šios mokyklos auklėtinių paroda muziejuje. Per atidarymą kalbėjusi mokyklos direktorė Ramunė Dasevičienė nuoširdžiai džiaugėsi parodoje eksponuojamais net šešiolikos mokinių keramikos darbais. Šiltu žodžiu ji pristatė keramikos būrelio vadovą Leonardą Laurinavičių. Pasidžiaugta, kad menininkas ne tik veda mokinius kūrybos keliu, bet ir pats parodų salės sienas papuošė nuotraukomis, kuriose užfiksuotas vasaros žydėjimas.
- **Panevėžio kraštotyros muziejaus** darbuotojai rugpjūčio 23 d. miesto savivaldybės salėje organizavo renginį „Baltijos kelias – kelias į laisvę“. Šiame renginyje dalyvavo apie 200 klausytojų.
- ▶ Rugsėjo 6 d. miesto gimtadienio šventės proga muziejinkai paruošė renginį „Kelonė laike: linas ir vilna“. Jo metu buvo pristatyta edukacinė programa „Kelonė laiku“.
- ▶ Rugsėjo 10 d. įvyko susitikimas su fotomenininku S. Žvirgždu tema „J. Bulhako kūryba“. Iki lapkričio 5 d. veiks iš Nacionalinio M. K. Čiurlionio muziejaus fondų gauta paroda „Jano Bulhako fotografija“.
- ▶ Rugsėjo 18 d. organizuotas parodos „J. Balčikonio gimnazijai – 280 metų“ atidarymas, kurioje atsispindi visas šios švietimo įstaigos gyvavimo laikotarpis. Paroda veiks iki lapkričio 16 dienos.
- **Pasvalio krašto muziejuje** liepos 3 d. pristatyta Nairių kaimo gyventojos Janinos Petruokienės paroda „Paveikslai iš akmens“. Parodos autorės, iš paprasto lauko akmens sukūrusios subtilių grožių, pasveikinti atvyko Pasvalio rajono savivaldybės meras Gintautas Gegužinskas, Vaškų seniūnijos seniūnas Kęstutis Jasėnas bei daug kitų svečių.
- ▶ Rugpjūčio 9 d. Pasvalio Katalikių Moterų Draugija krašto muziejuje surengė kraštotyrinę-dvasinę konferenciją „Parymokim prie tėviškės slenksčio“. Renginio organizatorės – draugijos pirmininkė Aldona Petkevičienė ir draugijos narė, Pasvalio Lėvens pagrindinės mokyklos mokytoja kraštotyrininkė Vlada Čirvinskienė. Konferencijoje dalyvavo svečiai iš Šiaulių, Pakruojo bei Alytaus, Pasvalio krašto muziejaus muziejinkas Albinas Kazlauskas konferencijos dalyviams vedė ekskursiją po Pasvalio ir Krinčino apylinkes. Koncertavo Alytaus miesto jungtinio kolektyvo „Dzūkų pulkuciai“ etnografinis ansamblis „Šilagėlės“.
- ▶ Rugsėjo 16 d. muziejuje rinkosi glaukoma sergančiųjų bendrijos „Šviesa“ nariai, koncertavo darželio-mokyklos „Liepaitė“ mokiniai.
- ▶ Rugsėjo 18 d. muziejuje atidaryta audimo mokyklėlė, kurioje mokoma audimo meno. Šio projekto sumanytoja Pasvalio krašto muziejaus muziejinkė Rima Gradinskienė. Mokyklėlės įrengimas prasidėjo nuo mažųjų staklių pastatymo. Šiuo metu patalpose sudėta visa su audimu susijusi atributika, netgi veikia austų darbų paroda. Mokinių jau laukia dvejose audimo staklės. Mokyklėlės įrengimu rūpinosi muziejinkė Vida Dodienė. Mokymo kursai vyks kartą per savaitę, po dvi valandas. Audimo paslapčių kartu su muziejinkėmis mokys audėja Emilija Janušonienė. Pirmiausia bus nagrinėjami paprasčiausi neraštuoto dvyniško, ruožliško bei atlasiško pynimo audeklai, o vėliau, palapsniui bus pereinama prie vis sudėtingesnių raštuotų audeklų. Austi bus galima ne tik staklėmis, bet ir audimo rėmais.
- ▶ Pasvalio krašto muziejus, šiemet švenčiantis įkūrimo dešimtmetį, menininkų klubo „Rats“ narius pakvietė surengti parodą, kurios tema – eksponatas. Jubiliejinėje menininkų klubo „Rats“ kūrybos parodoje eksponuojami dailininkų paveikslai, meninės fotografijos, tarptautinio keramikos simpoziumo darbai, skulptūros, tekstilės darbai.
- ▶ Rugsėjo 19 d. muziejuje pristatytas atvirukų komplektas „Pasvalio miesto vaizdai mokinių darbuose“. Komplekto išleidimu rūpinosi muziejaus parodų organizatorė Aida Dulkienė.
- ▶ Atvirukų komplektas – tai 2007 metais Švietimo ir sporto skyriaus bei Krašto muziejaus organizuoto mokinių kūrybos konkurso baigiamasis darbas, kurį sudaro 46 autorių 62 darbai. Jaunimo projekte dalyvavo Pasvalio Petro Vileišio gimnazijos mokiniai, besimokantys dailės ir meninės fotografijos, Pumpėnų vidurinės mokyklos bei Pasvalio muzikos mokyklos dailės skyriaus mokiniai.
- ▶ Pasvalio krašto muziejus minėjo 10-ties metų jubiliejų. Muziejaus pradininkas ir iniciatorius – istorijos mokytojas, kraštotyrininkas Juozas Velžys. Muziejus 10-mečio proga svečiams dovanojo kraštietės solistės Astos Krikščiūnaitės koncertą, jai akomponavo pianistė Audronė Kisieliūtė. Po koncerto, rajono meras, savivaldybės vardu sveikindamas muziejų, įteikė savivaldybės seife neseniai rastus nebenaudojamus antspaudus. Muziejų jubiliejaus proga sveikino Seimo nariai, rajono politikai, savivaldybės tarybos narė, docentė Genovaitė Jusaitienė, Vilniaus pasvaliečiai – žurnalistas Kazimieras Šimkūnas, docentas Antanas Apynis ir kiti, su dovanomis į muziejaus jubiliejų atvyko rajono mokyklų vadovai, seniūnijų atstovai bei kitų įstaigų ir organizacijų su kuriomis muziejus bendradarbiauja, nariai.
- ▶ Rugsėjo 20 d. muziejuje, sutarimo ir draugystės pagrindu, Pasvalio rajono savivaldybės meras Gintautas Gegužinskas ir Obernkircheno miesto (Vokietija) burmistras Oliver Schäfer pasirašė oficialią bendradarbiavimo sutartį ir taip sutvirtino tarpusavio ryšius.
- ▶ Rugsėjo 25 d. Muziejaus turizmo informacijos centras Pasaulinės turizmo dienos proga muziejaus kiemelyje surengė senų dviračių parodą, nes šių metų turizmo dienos šūkis – „Turizmas skelbia iššūkį klimato kaitai“. Muziejaus parodų salėje atidaryta Pasvalio Petro Vileišio gimnazijos abiturientų fotografijos darbų paroda „Žvilgsnis į gamtą“, muziejaus „Lango“ galerijoje – foto-paroda „Kodėl?“, skirta ekologinėms problemoms.
- **Raseinių krašto istorijos muziejus ir Betygalos J. Kuzminskio muziejus**, Lietuvos kultūros ministerijai parėmus, rugpjūčio 21–29 d. surengė grafikos plenerą „Kūrybinė laboratorija pas Joną Kuzminskį“. Plenero tąsos idėja – puoselėti iškilų Raseinių krašto menininkų kūrybinį palikimą, poreikį jį tausoti, ir auginti

jaunąją kūrybišką kartą...

► Į plenerą buvo pakviesta profesionalių dailininkų, grupė gabių dailių mokslėvių, Betygalos bendruomenės mokiniai su mokytoja M. B. Navakauskienė. Jie įkvėpti dailininko, grafiko Jono Kuzminskio kūrybos, kartu gyveno ir kurė Romano ir Birutės Aniulių sodyboje „Kirkšnovė“, Darbutų kaime, apsuptame kalvotų vietos apylinkių, šalia piliakalnių, apipintų padavimais ir istoriniais įvykiais. Prasmingi J. Kuzminskio grafikos darbai muziejuje su originalia liaudies meno interpretacija, atsiveriantys įspūdingi ir poetiški Dubysos slėnio vaizdai, vietos bendruomenės ir jaunimo kultūrinė edukacija, menininkų dirbtuvės ir naujoviški mokymo ir mokymosi metodai kultūrinėje erdvėje skatins kultūrinį ir istorinį paveldą.

► Rugsėjo 21 d. Betygaloje paminėtas dailininko, kunigo Prano Šniukštos 100-to metų jubiliejus, pristatyta kunigo tapybos paroda.

► Minėjimas prasidėjo šv. mišiomis Betygalos Šv. Mikalojaus bažnyčioje ir Kauno styginių kvarteto (vad. Š. Bartulis) koncertu. Po mišių ir koncerto visi šventės dalyviai rinkosi į Prano Šniukštos paveikslų parodą, atidarytą Raseinių rajono kultūros centro Betygalos filiale. Šios parodos metu buvo pristatytas katalogas „Prano Šniukštos kūrybos palikimas. Katalogą padėjo išleisti jubilieato sūnėnas Stanislovas Šniukšta. Į katalogą pateko apie penkiasdešimt kunigo dukterėčios Aurelijos Šniukštaitės-Nakutienės saugotų paveikslų reprodukcijų. Pora gamtos studijų ir portretų anksčiau priklausė Vidai Lukošienei. Vėliau visi dalyviai, svečiai, giminės sugrįžo į Betygalos bendruomenės namus, kur vyko prisiminimų popietė.

■ **Rokiškio krašto muziejuje** liepos 2 d. vyko dailės studijos „Paletė“ (Vilnius) narių kūrybos darbų parodos atidarymas. Dailės studijoje „Paletė“ (vad. Rimas Bičiūnas) susibūrė darbštūs ir talentingi kūrėjai, nebaigę jokių specialiųjų dailės mokslų. Šioje parodoje buvo eksponuojama 17 autorių 40 tapybos darbų. Po parodos – choro „Brevis“ ir konsorto koncertas „Itališki madrigalai ir instrumentinės kanconos“ (choro vad. Gintautas Venislovas, konsorto – Darius Stabinskas).

► Rugsėjo 3 d. vyko koncertas „Karšta vasaros gitara“ (iš ciklo „Kristupo vasaros festivalis“).

► Dalyvavo Adam Solta (gitara, Čekija); Takeo Sato (gitara, Vokietija); Roshvan Mamedkuliev (gitara, Rusija). Programoje J. S. Bach, M. Giuliani, H. W. Henze ir kt.

► Rugsėjo 27–30d. Rokiškio krašto muziejuje vyko antrasis Rokiškio klasikinės muzikos festivalis, kurio pagrindinė idėja – skleisti klasikinės muzikos kultūrą, skatinti domėjimąsi naujomis meninės išraiškos priemonėmis, supažindinti su naująja menininkų karta, talentingais klasikinės muzikos atlikėjais, šokėjais, vaizduojamojo meno atstovais, jau pripažintais ne tik Lietuvos, bet ir tarptautinėje scenoje. Festivalio dalyviai – Lietuvos jaunieji atlikėjai, keletas svečių iš Paryžiaus nacionalinės muzikos ir šokio konservatorijos, Sankt Peterburgo konservatorijos – respublikinių ir tarptautinių konkursų laureatai, solistai, įvairių kamerinių sudėčių atlikėjai, jaunimo bei profesionalių orkestrų nariai, tarptautinių festivalių, projektų, meistriškumo kursų nuolatiniai dalyviai. Viso festivalio metu veikė jaunosios kartos dailininko Gerdenio Gricevičiaus, kuris tapybos įgūdžius lavina pas žymiausius šiandienos dailininkus – R. Martinėną, V. Jusionį, M. Piekurą, A. Šaltenį – paroda.

► Rugsėjo 3–9 d. vyko VIII respublikinis medžio drožėjų pleneras „Medžio drožyba: etninės tradicijos XXI a. naujovių įtakoje“. VIII pleneras prasidėjo liūdna gaida. Jo išvakarėse žuvo VII plenero dalyvis, Krašto apsaugos savanoris Dovydas Teresius. Ši netek-

tiš padiktavo plenero dalyviams imtis kareivėlių temos: juos yra kūręs L. Šepka – nuo pernai metų parke jau stovi du kareivėliai. Šiomet sukurtieji jamžino talentingo jaunojo meistro Dovydo Teresiaus atminimą ir yra tarsi jungiamasis elementas tarp praėjusios kartos ir šiuolaikinių menininkų. Plenero dalyvavo šie drožėjai: Adolfas Teresius iš Kauno r., Kęstutis Krasauskas iš Pasvalio r., Jonas Tvardauskas iš Anykščių, Saulius Lampickas iš Alytaus, Gintaras Varnas ir Vidmantas Zakarka iš Rokiškio.

► Rugsėjo 5 d. vyko konferencija „Rokiškis ir 20 Sajūdžio metų“. Pranešimai išleisti specialiu leidiniu 200 egzempliorių tiražu. Po konferencijos buvo atidaryta paroda „Sajūdis ir Rokiškis“. Čia eksponuota 23 fotografijos ir 36 spaudiniai, 13 plakatų.

► Rugsėjo 19 d. vyko Rokiškio kultūros centro I-ojo švilpynių plenero kūrybos darbų parodos atidarymas. Rokiškio rajone esančiame Salų dvare pirmą kartą buvo surengtas tarptautinis molinių švilpynių lipdymo pleneras. Nykstant vienai archajiškiausių lietuviškos keramikos tradicijų – molinių švilpynių lipdymui – į plenerą buvo sukviesti menininkai, dar mokantys pagaminti šį unikalų ir funkcionalų mažosios plastikos kūrinį.

► Rugsėjo 26 d. vyko Pasaulinės turizmo dienos minėjimas. Programoje: turistinio maratono „Pažink Rokiškio kraštą“ (nuo gegužės 01 d. iki rugsėjo 21 d.), kviečiančio visus geriau pažinti ir saugoti gamtą, kultūros ir istorijos paveldą, dalyvių sveikinimas, nugalėtojų apdovanojimas; koncertas; baidarių lenktynių, skirtų Rokiškio rajono mero taurei laimėti, nugalėtojų apdovanojimas.

■ **Skuodo muziejaus** menėje liepos 23 d. pristatyta žymaus dailininko Broniaus Grušo tapybos darbų paroda. Literatūrinį sveikinimą padovanojo Skuodo literatų klubo „Nojus“ literatai, o Ylakių pagyvenusių žmonių šokių kolektyvas pralinksmino dainomis ir šokiais.

► Rugsėjo 8–25 d. vyko projekto „Skuodo krašto senieji kryžiai III“ ekspedicija po Šačių seniūnijos kaimus.

■ **Šilutės muziejaus** kiemelyje liepos 6 d. buvo surengtas „Mažosios Lietuvos kulinarinio paveldo pristatymas“, skirtas Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo, Valstybės diena paminėti. Tą dieną buvo surengtas konkursas-degustacija ir išrinktas geriausias, lankytojų manymu, patiekalas. Jaukioje retro stiliaus kavinukėje buvo galima skanauti čia pat iškeptų senovinių vaflių, ragauti naminio sūrio, įvairių rūšių pyragų. Svečiai buvo vaišiniami senoviniu Rusnės pieno punšu ir kitais tradiciniais Mažosios Lietuvos patiekalais. Kavinukėje prisėdusius svečius aptarnavo žavios padavėjos. Paskaitą apie Klaipėdos krašto kulinarinį paveldą skaitė nepriklausomas mitybos ir kulinarijos ekspertas A. Vincetas Sakas. Taip pat buvo vaizdžiai pristatyta senų kulinarijos eksponatų paroda iš Šilutės muziejaus fondų.

► Rugsėjo 22 d. muziejuje surengta Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (LGGRTC) Genocido aukų muziejaus paroda „Karas po karo: ginkluotasis antisovietinis pasipriešinimas Lietuvoje 1944–1953 m.“ Parodos atidaryme dalyvavo Šilutės politinių kalinių ir tremtinių choras „Pamario aidas“ (vad. V. Jovaiša, N. Sniečkuvienė). Dvidešimtyje parodos stendų pasakojama apie partizaninio karo dalyvius, karinę organizaciją, kasdienį kovotojų gyvenimą ir veiklą. Daug dėmesio skiriama laisvės kovotojų, jų šeimų ir rėmėjų gyvenimui, pasakojama apie jų buitį, kasdienybę, atokvėpio minutes ir neišvengiamas netektis nelygioje kovoje. Paroda parengta 2004 m. ir per šį laiką jau buvo eksponuota Danijoje, JAV, Lenkijoje, Ukrainoje, Latvijoje, Vengrijoje, Švedijoje, Slovėnijoje, Norvegijoje. Be to, paroda aplankė daugelį Lietuvos miestų ir vis dar tęsia savo kelionę po šalį ir Europą.

► Rugsėjo 28 d. muziejuje atidaryta paroda „Sąjūdžio kelias Lietuvoje ir Šilutėje“. Parodoje eksponuojama Sąjūdžio medžiaga, perduota muziejui.

► Rugsėjo 27 d. atidaryta kilnojamoji paroda „Šilutės katalikų bažnyčios pastatų kompleksas – XIX a. vidurio architektūrinis paminklas.“

► Rugsėjo 27 d. muziejus surengė kultūrinę pažintinę kelionę jaunimui „Paveldo objektai mūsų rajone“, skirtą Pasaulinei turizmo dienai. Kelionės maršrutas: Šilutė–Vileikiai–Užliekniai–Paleičiai–Girininkai–Galzdonai–Plaškiai–Šilutė.

■ **Tauragės „Santakos“ muziejaus Fotografijos galerijoje** liepos 10 d. atidaryta Rolando Žalgevičiaus paroda „Sugauto vandens virpėjimas“. Autorius daug kam pažįstamas kaip televizijos reporteris, nuolat filmuojantis potvynio zonoje. Pristatomose fotografijose įdomu pamatyti nekasdienišką reginį – pavasarinį stichijos šėlsmą, daug įdomių, efektingų, bet ir rūščių akimirkų. Parodą rengė Fotografijos galerijos vadovas R. Vaitkus.

► Rugsėjo 12 d. muziejuje atidaryta Baltrušaičiuose (Tauragės r.) gyvenančios Genės Ramanauskienės autorinė monotipijų (akvarelė) paroda. Tai pirmoji tokio žanro kūrinių paroda muziejuje, o jos autorė – naujas atradimas Tauragės kultūros gyvenime. Genė Ramanauskienė, Telšių taikomosios dailės technikumui auklėtinė, monotipijas kuria jau 20 metų, tačiau viešai jas pristatė pirmą kartą. Eksponuojama daugiau nei 90 darbų, sukurtų per pastaruosius vienerius metus. Kūriniuose vyrauja spalvų, linijų, šešėlių žaismas, šviesi nuotaika, vidinė harmonija. Parodą rengė Etnografijos skyriaus vedėja V. Ružinskaitė.

► Rugsėjo 19 d. **Fotografijos galerijoje** atidaryta tauragiškio fotomenininko Sigito Kancevyčiaus autorinė fotografijų paroda „Veidu į Amžinybę“. Tai kūrybinis projektas, skirtas lomiškės Virginijos Bendikienės ir kitų vėžio ligos aukų šviesiam atminimui. Parodą rengė Fotografijos galerijos vadovas R. Vaitkus.

■ **Ukmergės kraštotyros muziejuje** liepos 11 dieną atidaryta kraštietės, tekstilininkės dirbančios įvairiomis audinio puošybos technikomis Onutės Kujelienės darbų paroda „Tekstilės dizainas“. Nemažai po pasaulį keliaujanti menininkė, sugrįžimą į savo kraštą įvardija „kaip kraštiečio prisistatymą, kurio devizas – „Sugrįžau neišėjus“.

► Rugsėjo 18 d. vyko tautodailininko L. Polukovo tapybos ir grafikos darbų parodos atidarymas.

► Rugsėjo 30 d. atidaryta jubiliejinė tautodailininkės Reginos Žvirblienės tekstilės darbų paroda.

■ **Vilkaviškio krašto muziejus** liepos 5 d. parapijos salėje atidarė parodą, skirtą Vilkaviškio katedros konsekracijos 10-mečiui.

► Rugsėjo 18 d. muziejuje koncertavo kompozitoriaus M. K. Oginskio provaikaitis, taip pat kompozitorius, Ivas Zaluskis. Garsiosios Oginskių giminės sąsajas su mūsų kraštu priminė VKM direktorius A. Žilinskas. Išsamesnių žinių apie M. K. Oginskio gyvenimą ir kūrybą pateikė Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus direktorius Vytautas Rutkauskas.

► Rugsėjo 23 d. įvyko kraštietės poetės Vilijos Žalienės knygos „Sakmė apie kelią“ ir autorės karpinių parodos pristatymas.

■ **Zanavykų krašto muziejuje** birželio 27 dieną paminėtas muziejaus 80-metis. Šia proga atidaryta istorinė paroda, kurioje eksponuojama tik labia maža dalelė sukauptų istorinių vertybių, nepamirštami Zanavykų krašto žymesni žmonės ir muziejaus rėmėjai. Muziejaus praeitį prisiminti ir dabartimi pasidžiaugti atvyko buvę ir esami muziejininkai, savivaldybės administracijos, seniūnijos atstovai. Jubiliejinę šventę muzikos garsais papuošė

„Užnoviečių“ kanklininkų ansamblis.

► Liepos 28–rugsėjo 5 d. surengta veliuniškės Angelės Orlovskytės juodosios keramikos darbų paroda. Autorė perteikia vandens ir žuvų temą. Iš viso eksponuota 21 darbas.

► Rugsėjo 8 d. atidaryta Gintauto Bendoraičio tapybos darbų paroda. Joje eksponuotos drobės, nutapytos 2007–2008 metais, daugiausia peizažai. Galime pamatyti gamtos vaizdų: pavasarinę giraitę, šlapią sniegą, ankstyvą sniegą, šlapią pavasarį ir kitus. Pavieksluose visiems žinomas Striūpų tiltas, Siesartis.

► Rugsėjo 8–30 d. surengta paroda „Lietuvos persitvarkymo sąjūdžiui Šakiuose – 20 m“. Parodoje eksponuojamos šakiečio fotografo Vido Venclovaičio nuotraukos, kuriose užfiksuoti Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio pirmieji kūrimosi žingsniai, akimirkos iš šakiečių mitingo persitvarkymui remti.

► Rugsėjo 26 d. muziejaus kiemyje šurmuliavo tradicinė edukacinė-kultūrinė šventė „Duona zanavykų buityje ir papročiuose“. Buvo demonstruojamas „Duonos kelias iki mūsų stalo“, dalyviai vaišinami iškepta naujo derliaus duona, koncertavo Kauno muzikos ansamblis „Ainiai“.

■ **Zarasų krašto muziejuje** liepos viduryje savo akvarelės darbų parodą „Zarasai“ maskvietės akimis“ pristatė menininkė ir mokytoja Jelena Grišakina iš Rusijos. Dailininkė, nors ir su trumpomis pertraukomis, jau 20 metų atostogauja Zarasų krašte. Išgirdusi apie Zarasus iš draugų, ji pati atvyko įsitikinti miestelio grožiu, o įsitikinusi – nebegali pamiršti. Menininkė sako, kad pamilo ir Zarasų gamtą, ir žmones. Su parodos atidarymu maskvietės pasveikinti atėjo Seimo narys Manfredas Žymantas, Zarasų rajono savivaldybės tarybos narys Algimantas Dumbra, zarasiškiai, draugai. Visi linkėjo sėkmės ir sveikatos. Dailininkė Jelena Grišakina yra baigusi Maskvos valstybinio Pedagoginio instituto Meninės grafikos fakultetą. Dalyvauja Maskvos miesto ir tarptautinėse parodose.

► Žolinės išvakarėse, rugsėjo 14 d., atidaryta Dusetų krašto dailininkų ir fotografų darbų paroda, skirta Dusetų galerijos 13-osioms metinėms. Parodos atidarymo metu mintimis su zarasiškiais pasidalijo galerijos direktorius Alvydas Stauskas, dailininkai – E. Raugas, R. Pučekas ir kt. Šioje parodoje darbus pristato trylikos dailininkų ir septyni fotografai.

► Šią vasarą grupė zarasiškių, vadovaujama muziejininkės Ilonos Vaitkevičienės dalyvavo projekte „Medinės sakralinės architektūros kelias Zarasų rajone“. Apie 30 žmonių aplankė Imbraso, Avilių, Antazavės, Baltriškių, Degučių, Raistiniškių ir kitas katalikų bei sentikių šventoves. Grožėjosi šventoriuose pastatytais meniškais kryžiais, koplytstulpiais ir stogastulpiais. Prie Ilgio ežero pamatė statomą, j popiežiaus mitrą panašią, koplyčią.

► Projekto „Kultūra kaip gyvas vanduo“ vykdymo metu muziejus netikėtose miesto erdvėse organizavo tris parodas: „Zarasų krašto medinė sakralinė architektūra“, „Zarasų miesto istorija“ ir medinių skulptūrų parodą.

► Muziejuje rugsėjo 22 d. paminėta ir Baltų vienybės diena. Čia veikė jaunųjų dailininkų V. Geduos ir I. Slinkės iš Latvijos tapybos darbų paroda.

► Krašto muziejus ir Zarasų P. Širvio pagrindinė mokykla rugsėjo 23 d. paminėjo žydų genocido dieną. Muziejaus darbuotoja Aldona Kviklytė su mokiniais išvyko prie žydų masinio naikinimo vietos Krakynės miške, kur papasakojo apie tai, kas įvyko šiose vietose 1941 m., po to prie paminklo aukoms apžiūrėjo kapavietę, kurioje palaidota apie 5000 sušaudytų žydų, ir padėjo gėles bei amžinybę simbolizuojančius akmenukus.

- **Žemaičių muziejuje „Alka“** liepos 10 d. archeologijos skyriaus vedėja D. Karalienė vedė edukacinį renginį „Žemaičių ir kuršių laidosenos papročiai, įkarpės“ (pagal Maudžiorų, Paragaudžio, Gintališkės, Kuršių kapinynų archeologinę medžiagą) VDA Telšių dailės fakulteto I kurso Metaloplastikos katedros studentams, atliekantiems studentų vasaros paveldo studijų praktiką.
- ▶ Rusėjo 3, 4, 17, 18–spalio 1 d. Žemaičių muziejaus „Alka“ padalinyje **Žemaitijos kaimo muziejuje** šio skyriaus vedėjas Gediminas Šatkauskas vedė edukacinius renginius moksleiviams „Arklių priežiūros pradžiamokslis“.
- ▶ Rugsėjo 10, 11, 24, 25 d. Žemaičių muziejaus „Alka“ padalinyje **Žemaitijos kaimo muziejuje** šio skyriaus vedėjas Gediminas Šatkauskas vedė edukacinius renginius moksleiviams „Skiedrų gaminimas ir stogų dengimas skiedromis“.
- ▶ Liepos 17 d. istorijos skyriaus vyr. muziejinkas Raimondas Petrikas surengtame minėjime Telšiuose, Nepriklausomybės aikštėje padarė pranešimą „Karininkas, prisiekęs Lietuvai (Žemaičių legiono vado, pulkininko Jono Semaškos-Liepos atminimui).“
- ▶ Rugsėjo 20 d. **Žemaičių muziejuje „Alka“** atidaryta XXIV Lietuvos medalio kūrėjų stovykla „Lietuvos portretas“. Ji skiriama artėjančiam Lietuvos vardo tūkstantmečiui. Stovykloje medalius kūrė žinomi Lietuvos medalio kūrėjai – Petras Repšys, Skaistė Žilienė, Antanas Olbutas, Stasys Makaraitis, Petras Gintalas, Romualdas Inčirauskas, Saulius Bertulis, Danius Drulys, Vytautas Mockaitis, Beata Sietinšienė, Mindaugas Šimkevičius, Remigija Vaitkutė. Dalyvavo du menininkai iš Latvijos – Janis Strupulis ir Mara Kalnina. Stovyklos reklamą kūrė dailininkas Martynas Gintalas. Pristatytas albumas-katalogas „Lietuvos medaliai ir jų kūrėjai“, kuris supažindina su žymiausiais Lietuvos medalio kūrėjais, tradicinėmis Telšių stovyklomis, Alkos muziejaus medalių kolekcija, suformuota kartu su VDA Telšių dailės fakultetu, informuoja apie medalio meną lyginant jį su profesionaliaja dailė bei tarptautinėje plotmėje. Sudarytojai Petras Gintalas ir Zita Dargaitė.
- ▶ Rugsėjo 22 d. **Žemaičių muziejuje „Alka“** surengtas seminaras XXIV Lietuvos medalio kūrėjų stovyklos „Lietuvos portretas“ dalyviams. Buvo akcentuojami svarbūs Lietuvos tūkstantmečio įvykiai, datos. Pranešimą „Žymūs žemaičių krašto žmonės“ padarė vyr. muziejinkas Kęstutis Švėgždavičius. Architektas Algirdas Žebrauskas kalbėjo apie artėjančią žemaičių krikšto 600 metų jubiliejų.
- ▶ Rugsėjo 24 d. Žemaičių muziejaus „Alka“ padalinyje **Žemaitijos kaimo muziejuje** atidaryta Plungės meno mokyklos mokytojo Edmundo Juškaus meninių fotografijų paroda „Žemaitukai“. Parodos pristatymas susietas su žemaitukų veislės kumeliuko Paporčio vardynomis. Kumeliukui vardą tradiciškai siūlo vaikai.
- ▶ Rugsėjo 5 d. **Žemaičių muziejuje „Alka“** surengtas XXIV Lietuvos medalio kūrėjų stovyklos „Lietuvos portretas“ uždarymas. Ta proga pristatyti stovykloje sukurti darbai, surengta jų paroda, išrinktas laureatas ir įteikti apdovanojimai. Stovyklos uždaryme dalyvavo Telšių rajono meras Almantas Petkus, Telšių vyskupo generalvikaras Juozas Šiurys, koncertavo Telšių vaikų muzikos mokyklos moksleiviai. Pranešimą apie medalio meną padarė menotyrininkė, VDA doktorantė Salomėja Jastrumskytė. Medalių kūrėjas ir menotyrininkas Antanas Olbutas pristatė šiemetinės stovyklos darbus ir pabrėžė, jog sukurta daug vertingų kūrinių. Monsinjoras Juozas Šiurys džiaugėsi, kad savo rankų kūrinių dailininkai priartina prie amžinųjų vertybių. Stovyklos premija už kūrybiškiausią įprasmintą stovyklos temą įteikta prof. Petriui Repšiui.
- ▶ Rugsėjo 12 d. Telšiuose, Nepriklausomybės aikštėje vyr. mu-

zejininkas Kęstutis Švėgždavičius padarė pranešimą „Lietuvos partizanų žemaičių apygardos vadas Vladas Montvydas-Žemaitis (1911–1953)“, minint jo žūtį 55-ąsias metines.

■ **Genocido aukų muziejuje** rugsėjo 22 d. atidaryta ilgamečio Nacionalinio operos ir baletų teatro vyriausiojo dailininko, scenografo Henriko Cipario darbų paroda „Lietuvos kančia“, skirta SSRS–Vokietijos slaptųjų susitarimų pasirašymo metinėms. Parodos atidaryme dalyvavo autorius.

▶ Rugsėjo 22 d. konferencijų salėje vyko Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro bei Konrado Adenauerio fondo surengta diskusija „Komunistinės diktatūros įvertinimas – užduotis Europai“. Dalyvavo „Stasi“ aukų memorialo Berlyne vadovas dr. Hubertus Knabe, VU Tarptautinės teisės katedros vedėjas doc. dr. Dainius Žalimas, LGGRTC generalinė direktorė Dalia Kuodytė.

■ **Janinos Monkutės-Marks muziejuje-galerijoje** rugsėjo 5 d. atidaryta Nelės Zirnitės-Žukauskaitės (Ryga) grafikos ir Jono Kuprio (Čikaga) fotografijos darbų paroda.

▶ Žinomiausia lietuvių kilmės latvių grafikė Nelė Zirnītė-Žukauskaitė baigia parodų ciklą „Lietuva – įkvėpimo žemė“. Pristačiusi parodas Klaipėdoje, Palangoje ir Vilniuje, menininkė jau ruošiasi jubiliejinei 50-mečio parodai, kuri 2009 m. bus pristatyta Rygoje. Filosofė, eseistė Jūratė Baranova parodos Vilniuje atidarymo metu apie Nelės darbus kalbėjo:

▶ „Viešuma yra vienintelis dailininkų ir tekstų rašytojų susitikimo laukas. Žodis ir vaizdas prasilenkia. Darbų pavadinimai, kaip parodė Rene Magritte'as, gali provokatyviai paneigti vaizdą. Nelės darbuose – atvirkščiai, pavadinimai jį pratęsia. Būtent per pavadinimą, pirmiausia, mes su Nele ir susitikome. Vėliau 1999 metais išleista jos grafikos darbų albumėlis, ir staiga apstulbau pamačiusi pavadinimą „Namas, kuriame mes niekada negyvensime“. Taip sutapo, kad ką tik viename tekstų buvau parašiusi labai panašų sakinį: „Neišpasakytai puiki vieta namui, kuriame mes niekada negyvensime. Seniai išmokau džiaugtis dėl neturėjimo. Neišsipildymą įpratau vertinti kaip išsipildymą. Svarbu, kad išnirto vieta, kurioje jis galėtų būti, jei būtų išpildytos visos kitos neįmanomos išpildyti įvairiausių gyvenimo aplinkybių supainiotos sąlygos“. Kur yra ta vieta Nelės sukurtoje visatoje? Menininkė čia ieško trapios momentinio sąlyčio tarp kosmoso begalybės ir mažyčio žmogaus“.

▶ Jonas Kuprys, gimęs ir augęs Cicero (JAV, Iliojaus valstija) lietuvių bendruomenėje, fotografuoja jau ne vieną dešimtmetį, tačiau parodų nebuvo rengęs. Savo nuotraukas daugiausiai spausdino „Draugo“ dienraštyje, kur iki šiol dirba spaustuovės vedėju. 1984 m. jis įgijo fotografijos magistro laipsnį Iliojaus technologijos institute. Mokėsi pas žymius fotografus Robert Heineken ir David Plowden.

▶ J. Kuprys nuo 1973 metų fiksuoja lietuvių išsivijimo gyvenimą – žmones, jų šventes, netgi buitį. Kaip jis pats sako: „Rašau istorinį romaną, tik tai darau ne žodžiais, o vaizdais“. Juodabaltos nuotraukos sugrupuotos pagal temas chronologiška tvarka, tačiau tai ne tik Čikagos lietuvių gyvenimo dokumentacija. Tai, greičiau, paties fotografo asmeninis ryšys su tuo, kas jam buvo įdomu gyvenant tarp lietuvių Amerikoje. Svarbiausia – jis nori parodyti lietuvių išsivijimo siekį išlikti lietuviams; emigrantai atsiskleidžia kaip dalelė visos Lietuvos, dažniausiai net labiau nei patys lietuviai, puoselėjantys tautiškumą ir meilę tėvynei. Pasekęs kitų dviejų Čikagos lietuvių fotografų Algimanto Kezio ir Jono Tamulaičio pėdomis, per kelis dešimtmečius sukauptas savo fotografijas J. Kuprys jau pristatė parodose Kaune ir Vilniuje. ■